

Kainuun sote

TUKEVA 3 -juurruttamishanke
Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin
tukeminen Pohjois-Suomessa
Kainuun osahanke 1.10.2012 – 31.10.2013

Loppuraportti

Julkaisija:

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä

PL 400

87070 KAINUU

Puh. 08 615 541

Faksi 08 6155 4260

kirjaamo@kainuu.fi

ISBN: 978-952-6691-03-9

ISSN: 2323-8178 (painettu)

ISSN: 2323-8216 (verkkojulkaisu)

Kajaani 2013

Painopaikka: Kajaanin Kirjapaino Oy

KASTE -ohjelma
Tuetaan lasten ja nuorten kehitystä
ja parannetaan palveluja

TUKEVA 3 -juurruttamishanke
Kainuun osahanke

Loppuraportti
2013

Laatijat:
Aikku Eskelinen
Anna-Mari Karjalainen

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon
kuntayhtymä 2013
B:2

TIIVISTELMÄ

Hyvinvointia lapsille, nuorille ja lapsiperheille (TUKEVA 3) -juurruttamishanke oli yhtenäinen pohjoissuomalainen lasten, nuorten, ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämisen hankekokonaisuus, jossa juurrutettiin TUKEVA 1:n ja 2:n aikana kehitettyjä ja niistä valittuja toimintamalleja osahankealueilla. Hanketta toteuttivat Oulun seudun kunnat, Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä (Kainuun maakunta -kuntayhtymä 31.12.2012 asti), Oulunkaaren kuntayhtymä sekä Lapin alueella Kolpeneen palvelukeskuksen kuntayhtymä ja Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Lapin toimintayksikkö. Hanketta hallinnoi Oulun kaupunki. Hankkeen hallinnointivastuu siirtyi Oulun seutu -organisaatiolta Oulun kaupungille 1.10.2012 alkaen, koska Oulun seutu -organisaatio päättyi seutukokeilulain päättymisen myötä 31.12.2012.

Hankkeen strategiset päämäärät olivat: 1) kuntalaisten osallisuus lisääntyy ja syrjäytyminen vähenee, 2) hyvinvointi ja terveys lisääntyvät, hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat ja 3) palveluiden laatu, vaikuttavuus ja saatavuus paranevat, alueelliset erot vähentyvät.

Osahankealueilla kehitetyt ja juurruttamisvaiheessa olevat toimintamallit kuvattiin yhteiselle Innokylän alustalle. TUKEVA 2:n aikana REA-työkalua (nyk. kehittämisympäristö) pilotoitiin yhteistyössä Innokylän asiantuntijoiden kanssa. Juurruttamishankkeen aikana Innokylän kehittämisympäristöä hyödynnettiin osahankealueiden hyvien käytäntöjen toimintamallien kuvaamisvälineenä. Tarkoitus on siten edistää mallien levittämistä myös valtakunnalliseen käyttöön.

Työpajoihin ja tilaisuuksiin saatiin paljon osallistujia, esimerkiksi Kainuun osahankkeessa työpajoihin ja Yhteiset nuoret -työryhmiin osallistui yli 500 henkeä vuoden aikana. Kainuun osahankkeessa monitoimijaiselle, laajalle yläkoulujen oppilashuollon kehittämisverkostolle järjestettiin työpajapäiviä. ”Vankkurit” -vanhempien vertaisryhmät toimivat neljällä paikkakunnalla. Yhteiset nuoret -työryhmätyöskentely jatkuvat Kajaanissa, Sotkamossa ja Suomussalmella. Pilottikuntien nuorisotoimet ovat sitoutuneet juurruttamaan Yhteiset nuoret -toimintamallin osaksi nuorisotyön kehittämistä.

Kokonaisuutena Kainuun osahankkeen juurruttamisvaiheen hankekausi oli onnistunut ja juurruttamistyötä tehtiin monipuolisesti. Oppilashuollon työpajojen tarjoamat menetelmät ovat tyydyttävästi käytössä koulun arjessa. Juurtumisen haasteet tulivat selkeästi näkyviksi hankkeen aikana. Vankkurit -toimintamallin juurtumista ehkäisi vastuutahon ja resurssien puute. Vanhempien vertais toiminnan kehittäminen ja juurtuminen osaksi koulun arkea edellyttää uudenlaista ajattelua ja resurssien suuntaamista tulevaisuudessa.

Hankkeen www-sivut: www.ouka.fi/seutu/tukeva

Sisältö

1.	Kainuun osahankkeen organisoituminen.....	1
2.	Hankkeen tavoitteet.....	2
3.	Toiminta.....	2
3.1	Vankkurit – vanhempainryhmätoiminta.....	2
3.1.1	Kajaanin Lyseon Vankkurit.....	3
3.1.2	Arviointi.....	4
3.2	Nuoren psykososiaalisen polun toimintakäytännöt.....	5
3.2.1	Oppilashuollon kehittämisverkosto.....	5
3.2.2	Kainuun oppilashuollon yhteistyön ja koulutuksen suunnittelutyöryhmä.....	7
3.2.3	Vierailut oppilashuoltoryhmissä.....	9
3.2.4	Maakunnalliset työpajapäivät oppilashuoltoryhmille.....	10
3.2.5	Lasten Kaste oppimisverkosto.....	12
3.3	Yhteiset nuoret -työryhmät.....	12
4.	Johtopäätökset.....	16
5.	Kainuun osahankkeen koulutukset.....	18
6.	Tiedottaminen ja raportointi.....	18
7.	Itsearviointi.....	19
8.	Toimintamallien kuvaaminen Innokylän kehittämisympäristöön.....	19
9.	Yhteenveto.....	20

Liitteet

Liite 1	Vankkureiden mainos
Liite 2	Yhteiset nuoret -arviointi
Liite 3	Särkyvä mieli -seminaariohjelma
Liite 4	Särkyvä mieli -koulutus palaute
Liite 5	Tukeva 3 -hankkeen arviointiraportti

1. Kainuun osahankkeen organisoituminen

Kainuun osahankkeen hallinnoijana toimi vuoden 2012 loppuun Kainuun maakunta-kuntayhtymä ja 1.1.2013 alkaen Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä (Kainuun sote). Kainuun sote vastaa ja toteuttaa seitsemän kunnan alueella perusterveydenhuollosta, erikoissairaanhoidosta ja sosiaalipalveluista. Päivähoito ja perusopetus toteutetaan kunnissa itsenäisesti. Hankkeen käytännön toteutukseen osallistuivat sosiaali- ja terveystoimen lisäksi Kainuun kuntien sivistystoimialoilta peruskoulut (Hyrnsalmi, Kajaani, Kuhmo, Paltamo, Ristijärvi, Sotkamo ja Suomussalmi) sekä Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos (Kajaanin lukio ja Kainuun ammattiopisto). Kainuun osahankkeen vastuullinen johtaja oli Kainuun sote -kuntayhtymän kehittämispäällikkö Marita Pikkarainen.

Kainuun osahankkeen ohjausryhmä koostui alueen sivistystoimen, terveydenhuollon sekä osahankkehallinnoijatahon edustajista. Ohjausryhmän tehtävinä oli mm. ohjata projektin toteuttamista, valvoa ja seurata hankkeen taloutta, raportointia ja käytäntöjen juurtumista sekä antaa käyttöön jäsenten asiantuntemuksen ja verkostoja. Ohjausryhmä kokoontui neljä (4) kertaa juurruttamisvaiheen aikana.

Kainuun osahankkeen ohjausryhmän kokoonpano:

Anttonen Jarmo, projektipäällikkö, Spartak, Kajaani. 1.8.2013 alk. Huotari Päivi
Heikkinen Eija, johtava erityisopettaja, Kajaanin kaupunki
Herrala Markku, tulosyksikön päällikkö, perheneuvola
Kuvaja Marko, rehtori, Kajaanin lyseo
Laitinen Satu, vapaa-aikasihteeri, Hyrnsalmi
Lanki Sanna, perusopetuksen maahanmuuttajatyön koordinaattori
Pennanen Auli, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon päällikkö, Kajaani, Vital
Pikkarainen Marita, kehittämisjohtaja, Kainuun Sote
Pyrrö Eija, nuorisosihteeri, Kajaanin kaupunki
Pyykkönen Marja-Maija, nuorisotoimenjohtaja, Sotkamo
Ruokolainen Marja-Liisa, sosiaalialan erikoissuunnittelija, Kainuun Sote
Vänskä Senja, psyk. sh (Miekkari), seutu I

2. Hankkeen tavoitteet

Kainuun osahankkeen tavoitteena oli TUKEVA 2:n aikana Kainuussa pilotoidun ”Vanhempainkoulu4”, eli Vankkurit -työmallin juurruttaminen Kainuun yläkouluihin. Vertaisryhmätoiminnan oli tarkoitus laajentua koskemaan useampia yläkouluja ja että ryhmät toteutettaisiin sosiaali- ja terveystoimen ja koulutoimen yhteistyönä.

Toisena tavoitteena oli TUKEVA 1 ja 2 -hankkeissa kehitetyn Tukeva-työotteen juurruttaminen oppilashuoltoon nuoren psykososiaalisen tuen edistämiseksi sekä maakunnallisten työpajapäivien ja yhteistyötapaamisten järjestäminen oppilashuollon kehittämisverkoston jäsenille. Tukeva-työote on tarkoitettu kaikille lasten, nuorten ja lapsiperheiden kanssa työskenteleville henkilöille.

3. Toiminta

3.1 Vankkurit – vanhempainryhmätoiminta

Vankkurit -työmallin juurruttamistyö käynnistyi hyvin kainuulaisilla yläkouluilla. TUKEVA 2:n aikana käynnistynyt Sotkamon Vankkurit -ryhmä jatkoi kokoontumisiaan vielä helmikuulle 2013 saakka. Uusia Vankkurit -ryhmiä käynnistyi kevään aikana Kajaanissa ja Suomussalmella. Ryhmät toteutettiin yhteistyössä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kainuun piirin kanssa. (Liite 1, Vankkureiden mainos)

Lapsen ja nuoren kasvamisessa yksi tärkeä etappi ja siirtymävaihe on murrosikä. Murrosikää lähestyvien lasten vanhempien Vankkurit -ryhmissä jaettiin perheiden kokemuksia arkipäivästä iloineen ja murheineen. Vanhemmat toivat iltoihin aiheet ja asiat, joita yhdessä pohdittiin. Vankkureissa vanhemmat rohkaisivat ja innostivat toisiaan löytämään oman persoonallisen tavan toimia vanhempana. Ryhmässä kuultiin muiden kokemuksia, saatiin tietoa ja lisäymmärrystä lapsen ja nuoren kasvuun ja kehittymiseen sekä voimaa omannäköiseen vanhemmuuteen. Vanhempia askarruttivat mm. kotiintuloajat, nukkuminen, netti- ja vapaa-ajankäyttö, päihdekokeilut ym. Vanhemmat keskustelivat hyvin arkilähtöisistä asioista, mm. oman lapsen itsetunnon tukemisesta, huolen heräämisestä arkipäivässä ja omasta roolista vanhempana. Vankkurit -vanhempainryhmien iltojen keskusteluaiheita olivat mm kodin tunneilmaston merkitys, jämäkkyys ja rajat, nuoren hyvinvointi sekä perhesuhteiden muuttuminen. Vanhempainilloissa myös keskusteltiin nuoren rohkaamisesta vastuuseen sekä vanhemman omasta jaksamisesta.

Suomussalmen Vankkurit -ryhmässä vieraili yläkoululla työskentelevä psykiatrinen sairaanhoitaja ”Miekkari”. Miekkareiden tulo työntekijöiksi yläkouluihin on uusi ilmiö Kainuussa. Miekkareiden työhön kuuluu mm. vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö nuoren asioissa sekä opettajien ja oppilashuoltotyöryhmän konsultointi. Miekkarit ovat organisoituneet Kainuun sote kuntayhtymän koulu- ja opiskelijaterveydenhuoltoon. Suomussalmen ryhmässä vanhemmat keskustelivat miekkarin kanssa mm. yläkouluun siirtymisen haasteista ja miekkarin tarjoamasta tuesta yläkouluun siirtymisen jälkeen.

Maaliskuussa 2013 käynnistyi Kajaanin ammattikorkeakoulun opinnäytetyöprosessi, joka tutkii yläkouluilla työskentelevien Miekkareiden työn tunnettavuutta Kainuussa. Opinnäytetyössä tutkitaan

yläkoulujen Miekkareiden toimintaa Kainuussa 7-9 -luokkalaisten kokemana. Tavoitteena on saada mm. tietoa siitä, miten tutuksi oppilaat kokevat Miekkarin toiminnan omalla koululla, onko Miekkarin tuki tullut ajoissa, onko se ollut sopivaa ja jos ei, niin millaista tukea nuori odottaa. Opinnäytetyön tilaaja on Kainuun Sote -kuntayhtymän opiskelija- ja terveydenhuolto. Opinnäytetyö valmistuu joulukuussa 2013. Tulokset ja kehittämisaihiot käsitellään koulu- ja opiskelijaterveydenhuollossa, yläkoulujen oppilashuoltoryhmissä ja vanhempainilloissa.

3.1.1 Kajaanin Lyseon Vankkurit

Seuraavassa esitellään lyhyesti Kajaanin Lyseon Vankkurit –ryhmän toiminnan sisältöä ja työmenetelmiä.

1. Kokoontuminen

- Esittelypuhe ja esittely
- Ryhmäsopimus
- Tunnekortit: Tämän hetken myönteinen ja kielteinen tunne suhteessa omaan murrosikäiseen
- Toiveet kokoontumisille (parikeskustelua ja purku)
- Kotitehtävä: Vahvuuskortit *) Miten aion edistää tätä vahvuutta itsessäni seuraavan kahden viikon ajan. (www.pesapuu.fi/evaskori)

2. Kokoontuminen: **Tunneilmapiiri kotona**

- Kotitehtävän purku
- Vanhempi tunnemyrskyn silmässä (www.mll.fi)
- Harjoitukset ja keskustelua
- Moniste: Nuoren tunteet kuohuvat (www.mll.fi) + keskustelua
- Kotitehtävä: Tunnekortit (myönteinen tunne, jota lähtee kasvattamaan arkipäivässä)

3. Kokoontuminen: **Myönteistä vuorovaikutusta etsimässä**

- Kotitehtävän purku
- Muistelu tehtävä, ensin yksin ja sitten parin kanssa keskustellen
- Jämäkkyys –monisteiden (www.vahvistamo.fi) jako ja läpikäynti
- Apua! Lapsestani tuli teini! **)
- Kotitehtävä: Ystävyyys

4. Kokoontuminen: **Vastuunjakoa**

- Kotitehtävän purku
- Vastuutehtävä: Vastuun portaat ja sorry letter (www.kidsskills.org/fin/vastuunportaat)
- Keskustelua: Mitä ovat elämän opettaminen, esimerkkinä oleminen, tietoinen käyttäytyminen?
- Kotitehtävä: Anna myönteistä palautetta, jos lapsi ottaa vastuuta arjessa omaehtoisesti

5. Kokoontuminen: **Nuoren itsenäistyminen**

- Nuoren itsenäistyminen
- Pohdintatehtävä ja keskustelua
- Mitä nuoren päässä liikkuu? (www.raisacacciatore.fi)

- Väittämä –kortit ***). (www.pesapuu.fi/evaskori)
- Kotitehtävä: Kielteinen tunne, josta haluan päästä eroon

6. Kokoontuminen: **Hyvä minä!**

- Kotitehtävän purku
- Kehällä -moniste
- Omat tarpeet (www.mll.fi/vanhempainnetti)
- Palaute
- Kiitoskortit

**) 40 eläinhahmoin kuvitettujen korttien sarja, jossa jokaisessa vahvuuksiin viittaava teksti. Korttien tarkoituksena on voimavaraistaa lasta tukemalla itsetuntoa, luomalla mahdollisuuksia positiiviseen muutokseen lapsen kyvyssä hahmottaa omia vahvuuksiaan ja opettamalla selviytymiskeinoja.*

Pesäpuu ry.

***) Vauhdilla aikuisuuteen. Selviytymisopas nuorten vanhemmille. Julkaisija: Espoon seurakuntayhtymä/Leppävaaran seurakunta ja Espoon kaupungin nuorisotoimi, 2010.*

****) 23 kortin sarja, jossa on erilaisia väittämiä ja/tai täydennettäviä lauseita vanhemmuus - aihealueelta. Korttien tarkoituksena on auttaa eläytymään lapsen kokemusmaailmaan tukemalla erilaisten mielipiteiden ja näkemysten esittämistä ja virittämällä keskustelua kyseisistä aihe-alueista. Pesäpuu ry.*

3.1.2 Arviointi

"Tässä ryhmässä opin puhumaan enemmän tunteistani ja huomaamaan, että en ole yksin näiden huolieni kanssa"

Vankkurit - ryhmien osallistujamäärien kirjaaminen ja palautekysely sekä -keskustelut kokoontumisten jälkeen olivat osa toiminnan arviointia. Keväällä 2013 Kajaanin ja Suomussalmen Vankkurit -ryhmittä pyydettiin palautetta "Täydennettävät lauseet" -kyselyn avulla. Vankkurit - ryhmien palautteista nousi esille mm. seuraavaa:

Minusta tuntuu, että tässä ryhmässä...

"on ollut helppo olla ja jakaa asioita, on hyvä ja avoin fiilis, huomaa, ettei ole yksin, on saanut olla aina oma itsensä ja että meillä on ollut hyvä henki, on aidosti jokainen halunnut olla ja saanut itselleen jotain vastauksia siihen, mitä on tullutkin hakemaan"

Mielenkiintoisinta ryhmässä on ollut...

"toisten tarinoiden kuuleminen, erilaiset kokemuksemme ja elämäntilanteet, miten erilaisia asioita samanikäisillä nuorilla on, se tosiasia, että ongelmia on kaikilla, kylläkin erilaisia, että asioista puhuminen auttaa"

Henkilökohtaisesti olen saanut...

"vinkkejä teini-ikäisen kasvattamiseen, kantavia voimia arkeen, en ole yksin näiden asioiden kanssa, tuntee kuuluvani tähän ryhmään, voimia koti – ja työjaksamiseen, varmistusta omille ajatuksille"

Ihmettelyn välillä, miksi...

"vanhemmuus on niin haastavaa, koen helpotkin asiat vaikeina, vertaistuki helpottaa, elämä on niin rankkaa vaikka kaikki puitteet on kunnossa, asiat ovat vaikeita ja välillä masentaakin... paljon on puuhaa töidenkin kanssa"

Tässä ryhmässä opin...

"puhumaan enemmän tunteistani, huomaamaan, että en ole yksin näiden huolieni kanssa, että kaikilla asioilla on myös hyvät puolensa vaikeuksista riippumatta, toisten suruja ja huolia ei voi nähdä ulospäin"

Minua huolestuttaa tulevaisuudessa...

" pärjääminen äitinä/vanhempana, lasten pärjääminen elämässä, kuinka jaksan miten lapseni pärjäävät tässä hullussa maailmassa, jossa maalaisjärjellä ei ole mitään arvoa, lasten hyvinvointi, muutokset"

Ryhmän päätyttyä aion...

"kuunnella lapsiani tarkemmin, edelleen hakea vertaistukea vaikka lukemalla murrosikään, henkiin kasvuun yms. liittyvää kirjallisuutta. Toivottavasti ryhmämme jatkuisi, tsemppata itseäni olemaan kuuntelevampi ja ymmärtäväisempi ÄITI"

Mikä oli antoisinta tässä ryhmässä? Mistä pidit eniten tässä ryhmässä?

"avoimuus, avoin ilmapiiri, on voinut kertoa asioistaan, niinkuin ne on ja jokainen on niin tehnytkin, yhdessäolo ja keskustelu, yhdessäolo antoi voimavaroja ja aina oli hyvä mieli illan jälkeen!"

Vankkurit -vanhempainryhmiin osallistui TUKEVA 2 ja 3 -hankkeiden aikana 26 vanhempaa. Vanhempain aktiviteettien vertaisryhmätoimintaan riippui paljon mm. kunkin koulun aktiivisuudesta toiminnan markkinoinnissa.

3.2 Nuoren psykososiaalisen polun toimintakäytännöt

3.2.1 Oppilashuollon kehittämisverkosto

Maakunnallinen oppilashuollon kehittämisverkosto aloitti toimintansa TUKEVA 2 -hankkeen aikana vuonna 2012. Verkosto kokoontui juurruttamishankkeen aikana viisi kertaa ja työskentelyyn osallistui mm. yläkoulujen rehtoreita, aineenopettajia, erityisopettajia, oppilashuollon henkilöstöä (mm. kuraattorit, kouluterveydenhoitajat, nuorten mielenterveystyöntekijät, koulupsykologit, opinto-ohjaajat) sekä lastensuojelun, nuorisotyön, perhetyön ja nuorisopsykiatrian työntekijöitä.

Nuoren psykososiaalisen tuen kehittämisverkostossa rakennettiin ja kuvattiin yläkouluikäisen nuoren tuen polku, lisättiin ammattilaisten osaamista ylisektorisessa yhteistyössä, lisättiin koulun ja sosiaali- ja terveystoimen työntekijöiden keskinäistä vuoropuhelua sekä vahvistettiin yhteisiä toiminta- ja työtapoja nuoria autettaessa. Tavoitteena oli, että koululainen, perhe ja kasvuympäristö saisivat oikea-aikaisen ja riittävän hoidon ja tuen sitä tarvitessaan, koulutoimen ja sosiaali- ja terveystoimen ammattilaisten verkosto-osaaminen lisääntyisi, työnjako ja konsultaatiokäytännöt selkeytyisivät sekä sektorirajat ylittävä työskentely vahvistuisi.

Kuvio 1. Nuoren psykososiaalisen tuen kehittämisen "helminauha".

TUKEVA 3 -juurruttamishankkeen tavoitteena oli myös TUKEVA 1 ja 2 -hankkeissa kehitetyn Tukeva-työotteen juurruttaminen oppilashuoltoon sekä maakunnallisten työpajapäivien järjestäminen oppilashuollon kehittämisverkoston jäsenille. Tukeva-työote on tarkoitettu kaikille lasten, nuorten ja lapsiperheiden kanssa työskenteleville henkilöille.

Tukeva -työote koostuu seuraavista kolmesta teemasta:

1) Ennaltaehkäisyä ja varhaista huomaamista

- asiakas tulee kuulluksi, työntekijä välittää työskentelyllään kunnioitusta, kiinnostusta ja myötätuntoa, työntekijät tuntevat ja käyttävät sovittuja havainnointi-, arviointi- ja seurantamenetelmiä ja tuntevat toistensa työkäytännöt

2) Varhaista tukemista

- perhe on ylisektorillisen työskentelyn lähtökohtana, koko perhettä kuullaan ja lähiverkostojen ja vertaisryhmien voimavarat otetaan käyttöön
- huolen huomannut työntekijä on mukana prosessissa koko ajan, vältetään asiakkuuksien siirtämistä ja läheteitä yksiköstä toiseen, suositaan työparin mukaan kutsumista, tapauskohtaisia työryhmiä ja asiakkaan asioista puhumista asiakkaan kuullen
- seurataan ja arvioidaan prosessin etenemistä sekä toimitaan vastuullisesti, oikea-aikaisesti ja riittävän intensiivisesti

3) Työntekijän jaksamista

- hyvillä johtamiskäytännöillä, työntekijän osaamisen ylläpidolla ja työryhmien antamalla tuella turvataan työntekijän jaksaminen haasteellisessa työssä

- kehitetään moniammatillisia työnohjausmalleja

Tukeva-työotteeseen kuuluu huolen riittävän varhainen puheeksi ottaminen, huolen huomaajan mukana oleminen koko prosessin ajan, nuoren ja perheen huolen kuuleminen ja työskentelyn lähteminen nuoren ja perheen tarpeista ja motivaatiosta. Perheen muu verkosto selvitetään työskentelyn alkaessa, tarpeenmukainen verkosto kootaan ja työskentely tapahtuu työparin kanssa. Tukeva-työotteessa asiakasta tuetaan henkilökohtaiseen vastuuseen. Verkoston tehtävänä on laatia suunnitelma tuesta ja hoidosta, arvioida ja seurata tuen ja hoidon tarvetta sekä onnistumista.

Tukeva -työotteessa edetään moniammatillisen tiimin kokoamisesta työntekijöiden yhteiseen sitoutumiseen. Työntekijät koulutautuvat Tukeva-työotteen toimintaan sisäistääkseen työprosessin, jonka jälkeen yhteistä kehittämistyötä toteutetaan työyksiköissä.

3.2.2 Kainuun oppilashuollon yhteistyön ja koulutuksen suunnittelutyöryhmä

Projektipäällikkö oli mukana maakunnallisen oppilashuollon koulutustyöryhmän kokouksissa, joissa arvioitiin ja suunniteltiin oppilashuollon maakunnallista yhteistyötä ja pohdittiin koulutustarpeita. Hanke järjesti yhteistyössä suunnitteluryhmän kanssa maakunnan sosiaali- ja terveystoimen ja kuntien koulutoimen henkilöstölle suunnatun seminaarin ”Särkyvä mieli”, joka oli samalla Tukeva 3 - Kainuun osahankkeen loppuseminaari. Päivä järjestettiin yhteistyössä Kajaanin perusopetuksen, aikuis- ja täydennyskoulutuskeskus Aikopan sekä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston kanssa.

3.2.1 Tenetin koulun varhaisen tuen kehittäminen

Sosiaalialan ylempi amk -tutkintoa suorittanut opiskelija Minna Piirainen aloitti nuoren psykososiaalisen tuen kehittämiseen liittyen opinnäytetyön TUKEVA 2 -hankkeen aikana. Opinnäytetyö toteutettiin Tenetin yläkoululla Sotkamossa. Opinnäytetyö valmistui syksyllä 2013.

Piiraisen opinnäytetyössä esitettiin mm. seuraavia johtopäätöksiä ja kehittämis ehdotuksia:

Psykososiaalisen tuen käsitteen määrittely

Psykososiaalisen tuen käsitteen määrittely koettiin vaikeaksi, sillä oppilaan henkistä ja sosiaalista tukemista ei pystytty erottamaan oppilaan kokonaisvaltaisesta tukemisesta. Jos käsitettä käytetään koulussa, on se syytä määritellä tarkemmin.

Oppilashuoltoryhmän ja tukioppilaiden välisen yhteistyön kehittäminen

Tukioppilaat toivat esille oppilaan huolen aiheita muita tahoja konkreettisemmin. Eleet ja ilmeet, jotka ikätoveri huomaa, voivat viestiä siitä ”hiljaisesta huolesta”, mikä voi jäädä koulun henkilökunnalta huomaamatta. Tukioppilaat kokivat oppilashuoltoryhmän etäiseksi, joten heidän keskinäistä tutustumista ja yhteistyötä kehittämällä voitaisiin mahdollisesti vahvistaa tukioppilaiden roolia tuen tarpeen tunnistamisessa ja huolen puheeksi ottamisessa.

Luokanvalvojen resurssien vahvistaminen

Luokanvalvojat kokivat välillä riittämättömyyden tunnetta oppilaan auttamiseksi. Opettajat hyötyivät kollegiaalisesta vertaistuesta, yhteistyöstä koulupsykologin / koulukuraattorin / psykiatrisen sairaanhoitajan kanssa, työparityöskentelystä ja työnohjauksesta, joten näitä resursseja vahvistamalla voitaisiin todennäköisesti edistää luokanvalvojen työssä jaksamista.

Oppilashuoltoryhmän ja opettajien välisten yhteistyömuotojen selkeyttäminen

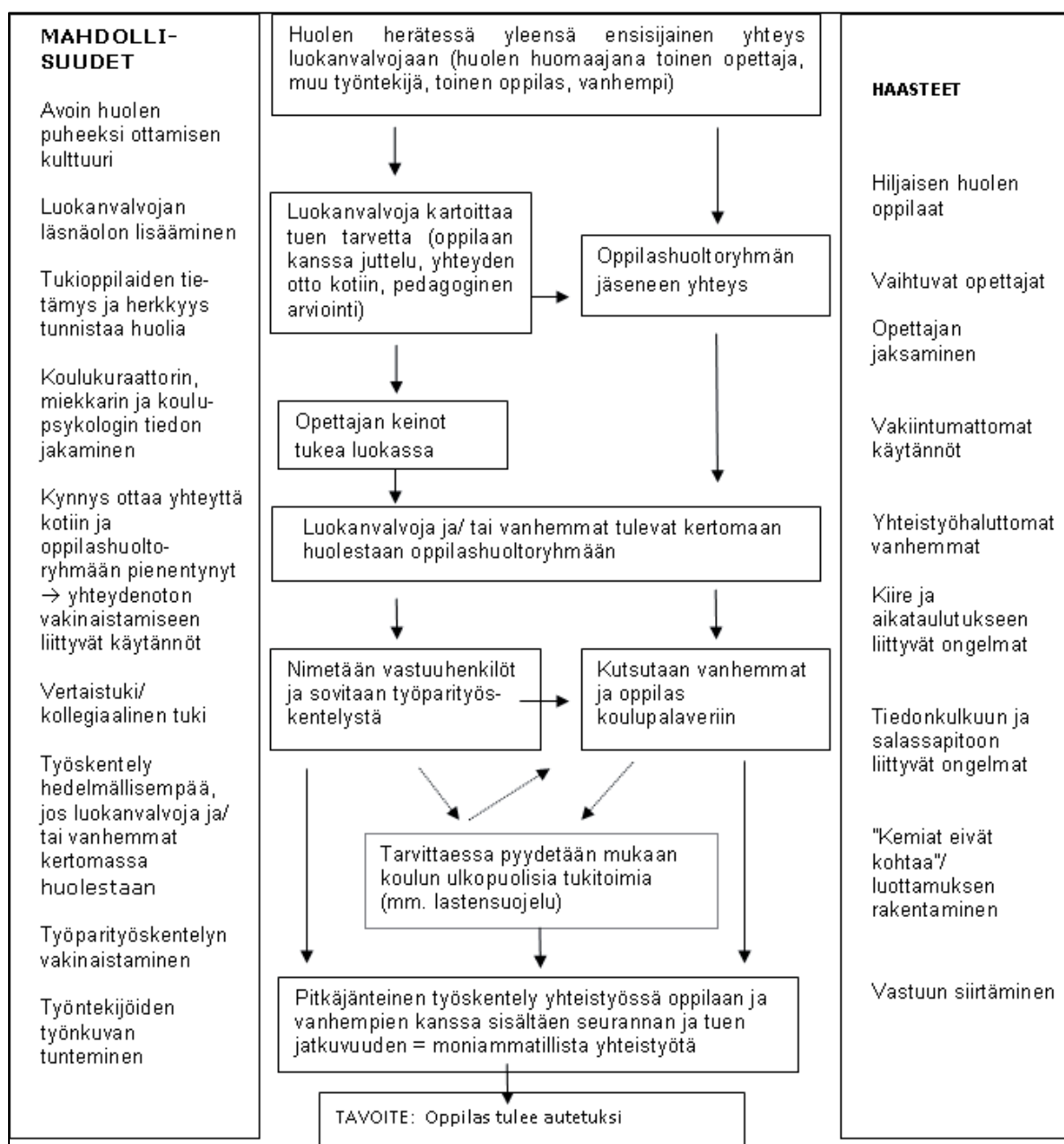
Varhaisen tuen järjestämisen prosessia voitaisiin täydentää sopimalla mm. tiedonkulkuun ja salassapitoon liittyvistä säännöistä ja menettelytavoista sekä vakiinnuttamalla yhteistyön muotoja ja -käytänteitä (esim. työparityöskentelystä vakiintunut käytäntö).

Luottamuksen rakentaminen oppilaan ja kodin kanssa tehtävässä yhteistyössä

Onnistuneen yhteistyön rakentamisessa pidettiin tärkeänä luottamuksen syntymistä, mikä rakentui erityisesti avoimuuden ja keskinäisen tutustumisen ympärille. Kehittämishaasteena koulussa voitaisiin pohtia, kuinka avoimuutta ja tutuksi tulemistä perheiden kanssa voitaisiin edistää.

Moniammatillisen yhteistyön vahvistaminen

Yhteistyötä edesauttaviksi tekijöiksi nimettiin selkeiden pelisääntöjen luominen, luottamuksen rakentaminen, työntekijöiden työnkuvien tunteminen, tiedonkulun sujuvuus ja aito osallistuminen.

Kuvio 2. Tenetin koulun varhaisen tukemisen prosessi yhteistyön näkökulmasta mahdollisuuksineen ja haasteineen. Varhaisen tuen järjestämisen prosessi Tenetin koululla ja siihen liittyvät kehittämistarpeet. (Vrt. Huhtasen 2007, 186 Varhaisen puuttumisen toimintamallia.)

3.2.3 Vierailut oppilashuoltoryhmissä

Tukeva-työotteen juurtumista ja käyttöönottoa aktivoitiin TUKEVA 3 -juurruttamishankkeen aikana toteutetuilla kouluvierailuilla. Kouluvierailujen aikana pohdittiin mm. sitä, miten saada keskustelu nuoren ja perheen toimijuutta tukevaksi ja miten sietää erilaisia näkökulmia, moniäänisyyttä ja ennakoimattomia käänteitä, joita keskusteluissa voi tulla esille.

Kouluvierailujen teemat:

1) Oppilashuollon arviointi kouluyhteisössä

Oppilashuollon henkilöstölle jaettiin kouluvierailujen aikana Opetushallituksen vuonna 2011 julkaiseman ”Huomisen hyvinvointia, kehys oppilashuollon kehittämiseen” -oppaan arviointikysymykset, joiden avulla kouluilla voidaan jatkossa arvioida oppilashuoltotyön merkitystä ja onnistumista. Oppaan arviointikysymykset ovat:

Yhteisöllisyyden ylläpitäminen ja edistäminen

- Miten oppilashuoltoa ohjaavat arvot näkyvät koulun arjessa?
- Mitä koulussa on sovittu kouluyhteisön jäsenten välisestä vuorovaikutuksesta?
- Miten oppilaat osallistuvat oppilashuollon kehittämiseen koulussa?
- Miten koulun käytännöt tukevat oppimista, hyvinvointia ja turvallisuutta?
- Miten oppilaiden hyvinvointia ja oppimista seurataan?
- Miten oppilaiden hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehditaan koulun kaikissa tilanteissa ja oppimisympäristöissä, oppitunneilla ja välitunneilla?
- Onko koulussa on sovittu yhdessä järjestyssäännöistä ja toimintamalleista erilaisissa ongelmatilanteissa?
- Miten huolehditaan siitä, että kaikki kouluyhteisön jäsenet sitoutuvat yhteisiin oppilashuollon tavoitteisiin, toimintaperiaatteisiin ja moniammatillisuuden toteuttamiseen?

Kokonaisvaltainen huolenpito jokaisesta oppilaasta

- Miten oppilaan tarpeet ja etu otetaan huomioon tehtäessä oppilasta koskevia ratkaisuja?
- Onko koulu työskentely-ympäristönä oppilaalle turvallinen ja viihtyisä?
- Miten koulun aikuiset huolehtivat siitä, että oppilas tulee aidosti kohdatuksi ja kuulluksi päivittäisessä arjessa?
- Saako oppilas tarvitsemaansa ohjausta ja huolenpitoa oikea-aikaisesti?
- Onko oppilaille kerrottu, mitä apua ja tukea koulu tarvittaessa tarjoaa?

Vanhempien tukeminen koululaisten vanhempina

- Onko vuorovaikutus kotien kanssa avointa ja luottamuksellista?
- Tulevatko vanhemmat kuulluksi koulun oppilashuollon kehittämiseen liittyvissä ja omaa lastaan koskevista oppilashuoltoasioista?
- Saavatko vanhemmat tukea kasvatustehtävässään koululaisten vanhempina?

- Miten vanhemmille annetaan tietoa koulusta, oppilashuollosta ja lapsen koulunkäynnistä?
- Miten vanhemmille tiedotetaan oppilashuollon palveluista ja toimintatavoista sekä koulun ulkopuolisista lapsille ja vanhemmille tarjolla olevista palveluista?

2) Tukeva -työotteen juurruttaminen

Tukeva-työote oli vahvasti esillä jo Tukeva 2-hankkeen oppilashuollon kehittämisverkostossa. Juurruttamisvaiheen kouluvierailujen aikana oppilashuollon väkeä muistutettiin työotteen käytöstä koulun arjessa. Tukeva -työote on moniammatillista työpari- ja tiimityötä ja se edellyttää perehtyneisyyttä työotteeseen kuuluviin työskentelymenetelmiin ja -lähtökohtiin. Kouluilla on mahdollistettava työparityöskentely eri vastuualueeseen kuuluvien työntekijöiden kesken. Kustannukset, kirjaaminen ja vastuuasiat on sovittava työskentelyn alkaessa.

3) Työnkuvat ammattiryhmittäin

Tukeva 2 -hankkeen aikana kehittämisverkoston kokoontumisissa osallistujat työskentelivät mm. pienryhmissä, joissa laadittiin työnkuvat ammattiryhmittäin. Pienryhmissä työskentelivät mm. aineopettajat, kuraattorit, rehtorit, koulupsykologit, terveydenhoitajat, erityisopettajat, lastensuojelun sosiaalityöntekijät ym.

Kouluvierailujen aikana nämä yhteenvedot herättivät paljon keskustelua ja kiinnostusta työnkuvien tarkasteluun oman koulun oppilashuollon arjessa. Yhteenvedossa eri ammattiryhmät esittivät myös toiveita muille oppilaan psykososiaalisen tuen verkoston toimijoille yhteistyön tiivistämiseksi.

4) Tuen helminauhan tarkastelua

Kouluvierailujen aikana oppilashuollon väkeä rohkaistiin tarkastelemaan säännöllisesti nuoren psykososiaalisen helminauhan verkostoa ja muistutettiin siitä, että lapsi ja nuori saa oikeasti apua, kun meillä on:

- rohkeutta huolen puheeksi ottamiseen, nuoren huolen kuulemiseen
- tarpeenmukainen verkosto ja osaamista
- oikea-aikaisuutta, nopeutta
- koko perheen huomioimista
- jatkuvuutta hoitoketjussa, mukana oloa, yhteistyötä
- kunnioittava ja arvostava asenne
- tiiviitä tapaamisia, kotikäyntejä, konkreettisia tekoja arjessa
- henkilökohtaista vastuuta ja merkitystä hoitoketjussa

5) Tietoa tulevista koulutuksista välitettiin henkilöstölle.

3.2.4 Maakunnalliset työpajapäivät oppilashuoltoryhmille

TUKEVA 2 -hankkeen loppuun tehdystä arviointikyselyssä kysyttiin oppilashuollon kehittämisverkoston osallistujilta verkoston merkitystä omaan työhön ja toiveita jatkotyöskentelyyn TUKEVA 3 -juurruttamishankkeessa.

Suurin osa koki kehittämisverkoston annin hyvänä niin sisältöjen osalta kuin mahdollisuudesta hyödyntää opittuja asioita käytännössä. Erityisesti kahden viimeisen verkostopäivän anti sai kiitosta. Niihin oli kiteytyneesti koottu verkostotyöskentelyn tavoite ja tarkoitus. Kouluttajien osaamiseen oltiin pääosin tyytyväisiä, muutamat toivoivat enemmän positiivista palautetta. Kehittämisverkoston kokoontuminen moniammatillisesti, koko Kainuun kattavalta alueelta koettiin tärkeäksi. Verkoston heterogeenisyydestä (mm. työntekijöiden ammatillinen tausta, työkokemus, alueiden kirjo) johtuu, että kokemukset kehittämispäivistä vaihtelivat paljon. Kehittämisverkoston toimintaan olisi kaivattu vielä enemmän vuoropuhelua kokemuksista ja aidoista asiakastilanteista.

Tukeva-työote näyttäytyi melko hyvin työntekijöiden työssä. Yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, että Tukeva-työotetta on paljon esillä tuen prosessissa. Kehittämistä näyttäisi olevan siinä, että huolen huomaaja olisi mukana tuen prosessissa alusta loppuun saakka ja että työparityöskentelyä vahvistettaisiin. Toimijat toivoivat oppilashuoltoryhmän toimintaan selkeitä ja yhtenäisiä toimintamalleja. Myös nuorille suunnattua päihdetyötä ja välineitä vanhempien kanssa työskentelyyn toivottiin lisää.

Kun kehittämisverkoston osallistujilta kysyttiin odotuksia TUKEVA 3 -juurruttamishankkeessa tehtävään juurruttamistyöhön, nousi vastauksista esiin seuraavia kommentteja:

Millaista jatkotyöskentelyä toivot kehittämisverkostossa?

"Tapaamisia ensi talven aikana, vaikka 2-3 kertaa. Hyviä kokemuksia muualta Suomesta."

"Kokoontumisia esim. 1 krt/v, jolloin voisi vaihtaa kuulumisia asian äärellä."

"Päihdetyötä, mihin nuoria ohjataan oikeasti, jos huomaa alkoholin käytön lisääntyneen nuoren arjessa."

"Koulukohtaista, koko oh-työn tekijöiden kanssa."

*"Verkoston tapaamisia, vaikka harvemminkin kuin tässä yht. päivittämistä ja keskustelua ajankoh-
taisista aiheista."*

"Lasten ja nuorten vanhempien kanssa työskentelyyn liittyvää tieto-taitoa."

"Verkoston kokoontumisia tietyin väliajoin."

*"OHR -toimintaan pitäisi saada selkeät työskentelymallit ja yhtenäiset ja lainmukaiset toimintaoh-
jeet."*

"Samanlaista moniammatillista yhteistyötä. Eli, ystävyyttä ja avunantoa."

Näihin toiveisiin ja haasteisiin pyrittiin juurruttamishankkeessa vastaamaan, ja työpaja- ja koulutus-
päiviä järjestettiin monipuolisesti juurruttamishankkeen alusta alkaen. Työpajoissa tarjottiin uusia
menetelmiä nuoren psykososiaalisen tuen varmistamiseksi koulun arjessa sekä pyrittiin lisäämään
ammattilaisten osaamista ylisektorisessa yhteistyössä, lisäämään koulun ja sosiaali- ja terveystoi-
men työntekijöiden keskinäistä vuoropuhelua sekä vahvistamaan yhteisiä toiminta- ja työtapoja
nuoria autettaessa. Työpajoihin osallistui yhteensä 230 henkilöä.

TUKEVA 3 -juurruttamishankkeen aikana toteutettiin työpaja- ja koulutuspäiviä seuraavasti:

- Nuoren neuropsykiatrinen kuntoutus (häiriön vaikutus arkeen ja toimintakykyyn sekä hoidon ja kuntoutuksen perusteet), psykiatrian erikoislääkäri Asko Niemelä, Wellmind Terveys Oy, 31.10.2012
- Työrauhaa kaikille -menetelmä (menetelmän periaatteet ja toteutustavat), Tiina Kiiski, KM, EO, Niilo Mäki Instituutti, 7.-8.11.2012

- Lapset puheeksi -menetelmän juurruttaminen oppilashuollon työkaluksi, ET, Toimiva lapsi&perhe -menetelmien kouluttaja, osastonhoitaja, TtM -opiskelija Matti Parviainen, 15.11.2012 – 25.3.2013
- Seksuaali- ja päihdekasvatus (nuoren päihdekasvatus ja seksuaalikasvatus koulussa), yhteisövalmentaja Outi Hedemäki, valtakunnallinen Työpajayhdistys, Helsinki ja seksuaalipedagogi Sanna Lanki, Kajaani 25.2.2013
- Friends -ohjelman ohjaajakoulutus (ahdistusta ja masennusta ennaltaehkäisevä sekä mielenterveyttä edistävä ohjelma), Inari Immonen, Aseman Lapset ry.25.2.2013
- Voimaneidot -ryhmäohjaajakoulutus (työkaluja nuorten tyttöjen aggressioiden haltuunottoissa), Tiina Honkonen, Suomen Setlementtiliitto, 4.-5.4.2013
- Nuoren neuropsykiatrinen kuntoutus II (yläasteikäisen nuoren neuropsykiatrisen kuntoutuksen elementit), psykiatrian erikoislääkäri Asko Niemelä, Wellmind Terveys Oy, 17.4.2013
- Särkyvä mieli -seminaari (lasten ja nuorten psyykkinen oireilu – tietoa ja työkaluja), kohde-ryhmänä oppilashuollon, oppilaitosten ja varhaiskasvatuksen henkilöstö sekä lasten ja nuorten kanssa työskentelevä sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimien ja järjestöjen henkilöstö, 18.9.2013
- Voimaneidot -jatkokoulutus (minä ryhmäohjaajana), projektipäällikkö Aikku Eskelinen, TUKEVA 3 -juurruttamishanke 1.10.2013

3.2.5 Lasten Kaste oppimisverkosto

Kainuun osahanke osallistui Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kokoamiin oppilas – ja opiskelijahuollon oppimisverkostopäiviin Helsingissä. Oppilas- ja opiskelijahuollon oppimisverkoston tavoitteena oli mm. vertaisoppimisen mahdollistaminen, asiantuntemuksen syventäminen ja uusien käytäntöjen kehittäminen, käyttöönotto ja arviointi.

Oppimisverkostotoiminta on osa valtakunnallista Lasten Kaste -osaohjelmaa 2012- 2015. Oppimisverkostotoiminnan tavoitteena on lasten ja nuorten kehitystä tukevien sekä vanhempia ja perheitä auttavien käytäntöjen, toimintamallien ja ohjelmien juurruttaminen, levittäminen, yhteensovittaminen ja arviointi.

3.3 Yhteiset nuoret -työryhmät

Moniammatillinen yhteistyö tarkoittaa työskentelyä asiakas- ja työlähtöisesti niin, että eri ammattiryhmät yhdistävät tietonsa ja taitonsa ja pyrkivät mahdollisimman tasa-arvoiseen päätöksentekoon. (Isoherranen 2005)

Juuruttamishankkeelle esitetty toive kehittämisverkostolta olivat myös verkostotapaamiset, joissa jaettaisiin ajankohtaista tietoa nuorisotyöstä ja paikallisten nuorten arjesta. Kajaanissa TUKEVA 2 -hankkeen aikana jatkunut ”Yhteiset nuoret” -työryhmätyöskentely oli vilkasta myös juurruttamishankkeen aikana ja toiminta laajentui myös Sotkamoon ja Suomussalmelle. Yhteiset nuoret -työryhmät kokosivat yhteen suuren määrän kainuulaisten nuorten parissa työskenteleviä toimijoita. Kaikille kiinnostuneille avoimet ryhmät kokoontuivat yhteisen tiedon, kokemusten ja ajankohtaisten kysymysten pariin. Työryhmien koollekutsujana toimi osahankkeen projektipäällikkö yhteistyössä kuntien nuorisotoimien kanssa. Yhteiset nuoret -ryhmien tavoitteena oli koota nuorten parissa työskenteleviä yhteisen tiedon ja kokemusten äärelle ja löytää uusia yhteistyön muotoja.

Moniammatillinen ryhmä kokoontui säännöllisesti ajankohtaisten kysymysten pariin. Ryhmässä saatiin tietoa muista toimijoista ja tuotiin omaa osaamista muiden käyttöön.

Työryhmän kokoontumisten yhdessä sovitut sisällöt ovat käsitelleet nuoren arkea monipuolisesti, mm.:

- Lapsiperheiden ja nuorten päihdepalvelumallin kehittäminen Kainuussa
- Nuoret ja asunnottomuus. Vieraana EVS koordinaattori Petri Karhu Iisalmen Nuorison Tuki ry:stä
- Nuorten yhteiskuntatakuu - Mitä? Missä? Milloin?
- Nuorten tukihenkilötoiminta Kajaanissa – kuka kouluttaa, kuka välittää ja kenelle?
- Mitä on etsivä nettityö?
- Erityisen tuen tarpeessa olevien lasten ja nuorten ryhmätoiminta
- Versova puu ry. esittäytyy. Versova Puu ry järjestää kainuulaisille nuorille elokuvatoimintaa yhteistyössä Sotkamon seurakunnan nuorisotyön kanssa
- TE-toimiston rooli nuoren ohjauksessa
- Nuorten elinolot 2012. Tarkastelussa Allianssin julkaisu "Nuorista Suomessa. Tietoa nuorista, heidän asemastaan, elinoloistaan ja nuorisotyöstä 2012". Tiedot julkaisuun on koottu syyskuussa 2012. Käsittelyssä olivat mm. Nuoret kotitaloudet, terveys, vapaa-aika, koulutus ja työllisyys, väkivalta ja rikollisuus sekä nuoret ja vaikuttaminen
- TE-toimiston alueverkkouudistus sekä nuorisotakuu. Vieraana palvelujohtaja Kati Kempainen TE-toimistosta.
- Poliisin katsaus Kajaanin ja Suomussalmen huumetilanteesta
- Lasten ja nuorten kesätoiminta 2013
- Pelastakaa lapset ry:n Eväitä elämälle -ohjelman esittely
- Lastensuojelun työkalut
- Nuorten seksuaalikasvatus. Vieraana psykoterapeutti ja seksuaaliterapeutti Pauliina Hälinen

Yhteiset nuoret -työryhmän kokoontumisissa oli osallistujia mm. kuntien ja Kajaanin kaupungin nuorisotyöstä, sosiaalitoimesta, työvoimapalveluista, hankkeista, seurakunnasta, eri vapaaehtoisjärjestöistä sekä kouluista ja oppilaitoksista. Hankkeen projektipäällikkö laati kokoontumisten kutsut, asialistat, johti puhetta ja teki muistion. Kaikkiin Yhteiset nuoret -työryhmiin osallistui juurruttamishankkeen aikana yhteensä 263 eri sektoreilla toimivaa nuorisotyön ammattilaista. Yhteiset nuoret -ryhmätoiminta oli esiteltävänä Spartak Kajaani ry:n Respekti-hankkeen päätösseminaarissa marraskuussa. Kolmivuotinen Respekti-hanke eli Nuorten ammatinvalintaan ohjaava toiminta Kainuussa on auttanut kainuulaisia nuoria etsimään oman polkunsä elämässä. Spartak ry on ollut yksi aktiivisimmista Yhteiset nuoret -työryhmätyöskentelyyn osallistuneista tahoista TUKEVA 3 -juurruttamishankkeen aikana.

Lisäksi TUKEVA 3 -juurruttamishanke oli mukana järjestämässä, Suomussalmen Yhteiset nuoret -ryhmän kanssa *Sano ei päihteille – sano ei käyttäjälle* -keskusteluiltaa Teatteri Retikassa helmikuussa. Keskusteluiltaan osallistui 170 kuntalaista.

Arviointi

”Parhaimmillaan moniammatillinen tiimi on toiminut tukiverkkona ja tarvittaessa työn ohjaajana.”

Keväällä 2013 toteutettiin kaikille Yhteiset nuoret -työryhmille suunnattu arviointikysely. Työryhmien jäsenet vastasivat Dr. Max Peberdyn kehittämän arviointityökalun avulla ryhmän onnistumista tehtävässään. Arviointikysely koostui kysymyksistä:

- 1) Teimmeko, mitä lupasimme? - toiminnot,
- 2) Saimmeko aikaan muutosta? - vaikuttavuus ja
- 3) Teimmekö oikeita asioita? - strateginen taso.

Arviointikysely lähetettiin sähköpostina työryhmien jäsenille. Vastauksia palautettiin yhteensä 24 kappaletta. (Liite 2, Yhteiset nuoret -arviointi)

Kyselyyn vastanneet olivat yksimielisiä siitä, että tavoitteet on saavutettu. Tärkeimmäksi onnistumiseksi koettiin tiedon lisääntyminen, uusiin toimijoihin tutustuminen ja verkoston laajeneminen. Vastauksissa tuli esille myös se, että ryhmän avulla on tullut uusia ideoita omaan työhön ja käsiteltävät aiheet ovat olleet ajankohtaisia ja kiinnostavia. Monet olivat myös markkinoineet ryhmää omassa verkostossa. Eräs vastaajista otti esille myös jokaisen ryhmäläisen oman vastuun siitä, miten kukin hyödyntää ryhmää omassa työssään. Lähes kaikki vastaajat olivat tyytyväisiä kokoontumisaikoihin ja -paikkoihin. Jonkin verran toivottiin myös vaihtelua kokoontumispaikkoihin, mm. Suomussalmen ryhmässä. Yhteiset nuoret -työryhmän kokoontuivat työpäivän aikana, jotta mahdollisimman moni toimija pääsisi mukaan.

Teimmekö mitä lupasimme?

”Ryhmä on mielestäni toiminut erittäin aktiivisesti ja innovatiivisesti. Moniammatillisuus on ollut keskiössä eri teemojen kautta. Teemat ovat olleet ajankohtaisia ja kiinnostavia. Rento ilmapiiri keskustelun ja ajatusten vaihtoon näinkin suuressa ryhmässä on ratkaisevan tärkeä, mistä kiitos.”

”Mielestäni alkuperäinen tavoite on saavutettu. Itselle kokoontumiset ovat mahdollistaneet vapaa-muotoisen tutustumisen alan toimijoiden kanssa ja auttanut ratkomaan omassa työssä eteen tulleita ongelmia. Olen saanut luotua kontakteja ja toisaalta itse ehdottamalla käsiteltäviä aiheita olen saanut laajaa näkökulmaa erilaisiin asioihin jotka ovat olleet minulle tärkeitä ja ajankohtaisia.”

Yhteiset nuoret -työryhmätyöskentelyn tuomat muutokset osallistujien työhön olivat ennen kaikkea tiedon lisääntyminen ja sen kautta osaamisen lisääntyminen. Ryhmä koettiin myös oman ajattelun ”ravisteluna” sekä laajentumisena ja sen kautta muutoksena omassa työskentelytavassa. Osa vastaajista pohti, että työryhmällä saisi olla enemmän painoarvoa. Ryhmät eivät ole virallisesti nimettyjä eikä ryhmiltä ole ilmestynyt kannanottoja em. toimintakauden aikana. Eräs vastaajista toivoi ryhmään myös kunnan ja kaupungin päättäjiä, jotta heille aukeaisi paremmin ne realiteetit, joissa toimijat ”painivat”.

Saimmeko aikaan muutosta?

”Tieto on lisääntynyt. Oma ajattelu on laajentunut. Vaikutusta omaan työhön on ollut. Oma tapani työskennellä on sellainen, että itse tapaamisissa olen aktiivinen ja on joitakin soittoja tullut tapaamisen jälkeen ja yhteistyötä on viritelty.”

"Olen saanut paljon uutta ja päivitettyä tietoa nuoren elämään liittyvistä ja vaikuttavista asioista, organisaatioista ja mahdollisuuksista. Koen toiminnan tukevan nuorten hyvinvointia paikallisesti ja arkisesti."

Vastaajat olivat pääosin tyytyväisiä työryhmissä valittuihin teemoihin, mikä johtui osaltaan siitä, että jokainen Yhteiset nuoret -ryhmä suunnitteli itse kokoontumisten aiheet ja sopivat alustajien kutsumisesta. Aiheet olivat tarpeellisia, ajankohtaisia ja yhteiskunnallisten muutosten vuoksi samatkin aiheet oli tärkeää ottaa käsittelyyn säännöllisin väliajoin. Vastaajat yllättyivät ryhmien runsaasta osanotosta, joskin vastuita toimintakentässä on vaikea hahmottaa. Ryhmät olivat monipuolisia ja kolmannen sektorin aktiivisuus oli positiivinen yllätys.

Teimmekö oikeita asioita?

"Mielestäni ryhmässä käsitellyt aiheet ovat olleet hyviä ja asiantuntijat, jotka ovat olleet alustamassa keskustelua, ovat olleet erinomaisia. Kiitos Aikku ☺"

"On saanut tukea omalle pyrkimykselle muuttaa työtä verkostopainotteisemmaksi. Varmaan on muotoutunut vähitellen eri toimijoissa yhteistä näkemystä siitä, mitä kohti nuorisotyötä ja nuorten kanssa tehtävää työtä kannattaa viedä. Lehtijuttujen ja Ei päihteille – tapahtuman myötä työ tuli varmaan vähän näkyvämmäksi myös yleisesti."

Mitä yllätyksiä koit Yhteisissä nuorissa?

"Toimijoiden runsaus, kokonaiskuva vaikea hahmottaa; kenelle kuuluu vastuu esim. yhteiskuntatakuun toteutumisessa."

"Kiva, kun ryhmä on laajentunut ja se elää koko ajan. Dynaaminen ilmiö".

"Kolmannen sektorin toimijoiden määrä ja aktiivisuus positiivinen yllätys. Työryhmän vapaamuotoisuus tuntunut hyvältä – lisää innovatiivisuutta."

Mitä muuta haluat sanoa?

"Tällaista ryhmää tarvitaan ja toivottavasti se edelleen jatkaa kokoontumisiaan, vaikka taustalla oleva hanke loppuu."

"Hienosti oli koolle saapunut todella laaja-alainen joukko toimijoita, tällaiselle foorumille on tarve."

"Kiitos perusteellisesta, innostuneesta ja rennosta asenteesta vaikeassa työtehtävässä!"

"Hyvin toimivia kokoontumisia olisi jatkettava ja kehitettävä vielä eteenpäin."

4. Johtopäätökset

Vankkurit -vanhempainryhmämalli on helppo ja yksinkertaisesti toteutettava menetelmä vanhempien tukemiseen sekä koulun ja kodin välisen yhteistyön kehittämiseen. Vanhemmat ovat tähän valmiita, mutta ovatko koulut? Onko oppilashuollon verkostoa aidosti hyödynnetty pyrittäessä edistämään vanhempien vertaistoimintaa ja sitä kautta koko perhettä?

Opetushallituksen vuonna 2011 ilmestyneessä Huomisen hyvinvointia – kehys oppilashuollon kehittämiselle -julkaisussa esitetään pohdittavaksi mm. sitä, miten vanhemmat voivat tulla mukaan yhteistyöhön sekä miten turvataan kodin ja koulun yhteistyön vastavuoroisuus?

Kodin ja koulun yhteistyön kehittäminen on haaste, johon yksiselitteistä vastausta on vaikea löytää. Voisiko koulun oppilashuoltotyötä uudistaa ja samalla ennaltaehkäistä mahdollisia pulmatilanteita vanhempien vertaistoiminnan avulla? Vertaistoiminta ei kuitenkaan ole oppilashuollon oppaiden ja julkaisujen keskiössä puhuttaessa vanhemmuuden tukemisesta koulun taholta.

Kuntaliitto on kommentoinut uuden, valmisteilla olevan oppilashuoltolain luonnosta Opetusministeriölle. Kuntaliitto huomauttaa kommentissaan, että hyvien uusien tavoitteiden saavuttaminen edellyttää nykyistä enemmän vanhempien osallisuutta koulun toiminnassa ja lasten hyvinvoinnin edistäjänä. Tämä on Kuntaliiton mukaan jäänyt uudessa luonnoksessa vähäiseksi. Ilman vanhempien panosta tavoitteiden saavuttaminen jää puolitiehen. Kuntaliitto pitää lakiluonnoksen puutteena myös sitä, että painotuksia vanhempien kanssa tehtävästä yhteistyöstä tai vanhempien kasvatustehtävän tukemisesta ei ole. Luonnoksessa vanhempien rooli ei näyttäydy riittävästi lastensa asiantuntijoina eikä siten myöskään voimavarana lapsen elämässä.

Vanhemmat kokivat vertaisryhmään kuulumisen voimaannuttavana ja toiminta toi vanhemmille kokemuksen riittävästä vanhemmuudesta. Vanhempien vertaistoiminnan kehittämiseen tarvitaan kuitenkin usean tahon yhteistyötä. Ei riitä, että toiminta vain mainitaan monissa yhteyksissä ja aihetta sivutaan usein kehitettäessä koulun toimintaa. Käytännön tasolla koulun rooli vanhempien yhteistoiminnan ja vertaisryhmien kehittämisessä on usein kuitenkin vain markkinoinnin ja tiedottamisen tasolla. Vanhempien aktivoituminen koulun sisällä tapahtuvaan vertaistoimintaan on hyvin paljon kiinni koulun asenteesta ja innokkuudesta sekä tahtotilasta ja resurssien suuntaamisesta. Asenteiden muokkaamiseen on löydettävä yhteinen tahtotila tulevaisuudessa.

Vankkurit -toimintamalli kiinnosti toimijoita myös Kainuun ulkopuolella. Kainuun osahanke sai kutsun esittelemään Vankkurit -toimintamallia Oulun kaupungin sivistys – ja kulttuuripalveluiden koollekutsumaan vanhempainfoorumiin lokakuussa. Foorumissa olivat mukana mm. koti-koulu -toimikuntien puheenjohtajat, Vanhempien Akatemia ja Vanhempainliitto.

TUKEVA 2 -hankkeessa vuonna 2012 oppilashuollon kehittämistyöryhmään osallistuneille toteutettu Webropol-kysely antoi eväitä juurruttamishankkeen toteutukseen. Vastauksissa toivottiin säännöllisesti järjestettäviä moniammatillisen verkoston kokoontumisia, missä eri toimijoilla olisi mahdollisuus vaihtaa kuulumisia ja jakaa kokemuksia. Muutamissa vastauksissa toivottiin myös oppilashuoltoryhmän toimintaan selkeitä ja yhtenäisiä toimintamalleja sekä koulukohtaista työskentelyä. Lisäksi yksi toivoi lisää välineitä lasten ja nuorten vanhempien kanssa työskentelyyn.

Nuoren psykososiaalisen tuen kehittämisverkoston työskentely TUKEVA 2 ja 3 -hankkeiden aikana avasi paljon uusia verkostoja ja pyrki tarjoamaan nuoren ja perheen tarpeita vastaavia ja koulun oppilashuoltotyötä parhaalla mahdollisella tavalla tukevia menetelmiä koulun arkeen.

Osallistuminen kehittämisverkoston työpajoihin oli TUKEVA 2 -hankkeen aikana kiitettävää ja kuntien sivistystoimet sitoutuivat kehittämistyöhön. Juurruttamisvaiheen aikana kuntien säästöpainot johtivat mm. siihen, että opettajien sijaisjärjestelyt ontuivat etenkin kajaanilaisilla kouluilla huomattavasti. Tämä tosiseikka johti siihen, että mm. aineopettajien osallistumisen työpajoihin väheni selkeästi. Siitä huolimatta työpajoihin osallistui tyydyttävästi oppilashuollon verkostoa ja osallistujat sitoutuivat perehdyttämään oman koulun verkostoa menetelmien käyttöön.

Tukeva-työotteen käytön laajuutta oppilashuoltotyössä kartoitettiin syyskuussa 2013 järjestetyssä hankkeen Särkyvä mieli -loppuseminaarin työpajoissa. Pajatyöskentelyssä tuli esille, että Tukeva-työote on käytössä oppilashuoltoryhmissä vaihtelevasti. Kommenteissa kävi myös ilmi, että Tukeva-työotteen kaltainen työskentelytapa on tuttu ja helposti toteutettavissa. (Liitteet 3 ja 4, Särkyvä mieli -seminariohjelma ja koulutuspalautte)

Toimintakäytäntöjen juurtumista on seurattu keräämällä palautetta ja tietoa työntekijäryhmiltä, työpajoihin ja kehittämiseen osallistuneilta työntekijöiltä ja muilta hankkeessa mukana olleilta.

Kaikkiin Yhteiset nuoret -työryhmiin on osallistunut yhteensä 115 eri sektoreilla toimivaa nuorisotyön ammattilaista. Suomussalmen Yhteiset nuoret -työryhmän organisoimassa Sano ei päihteille -illassa oli 170 osallistujaa.

Heti juurruttamishankkeen alkuvaiheessa Yhteiset nuoret -ryhmien hankkeen jälkeinen ”elämä” turvattiin alueellisilla sitoumuksilla. Kajaanissa ryhmän koollekutsumisesta vastaa jatkossa Spartak ry:n hallinnoima PopRock -hanke, Sotkamossa ja Suomussalmella kuntien nuorisotoimet.

5. Kainuun osahankkeen koulutukset

Projektihenkilöstö on osallistunut:

- Seurantatiedosta vauhtia lasten ja nuorten ehkäisevien palvelujen kehittämiseksi -seminaari 27.11.2012, Helsinki
- Tyttötyön seminaari 18.1.2013, Oulu
- Innokylän uuden kehittämisympäristön koulutus Kaste-hankkeille 22.1.2013, Oulu
- Kehittämistyöstä pysyväksi toiminnaksi, Lasten Kaste- seminaari 12.–13.2.2013 Helsinki
- Huumeiden käytön tunnistaminen ja puheeksi ottaminen 21.3.2013, Kajaani
- Yläasteikäisen nuoren neuropsykiatrisen kuntoutuksen elementit 17.4.2013, Kajaani
- Lasten Kaste- forum 26.4.2013, Oulu
- Innokylän uuden kehittämisympäristön perehdytyskoulutus 14.8.2013, Kajaani
- Pohjois-Suomen Katse -päivät 22.–23.8.2013, Kajaani
- Lasten Kaste -oppilashuollon oppimisverkostopäivät 13.2., 8.5. ja 3.9.2013, Helsinki
- TUKEVA 3 -hankkeen yhteinen arviointitilaisuus, 23.9.2013, Oulu
- Lasten ja nuorten mielenterveyden yhteistyöpäivä 27.9.2013, Sotkamo

Hankkeen järjestämä koulutus:

- Nuoren neuropsykiatrisen kuntoutus 31.10.2012
- Työrauhaa kaikille -menetelmä 7.-8.11.2012
- Lapset puheeksi -menetelmän juurruttaminen oppilashuollon työkaluksi 15.11.2012 – 25.3.2013
- Seksuaali- ja päihdekasvatus 25.2.2013
- Voimaneidot -ryhmänohjaajakoulutus 4.-5.4.2013
- Yläasteikäisen nuoren neuropsykiatrisen kuntoutuksen elementit 17.4.2013, Kajaani
- Särkyvä mieli -seminaari. TUKEVA 3 -juurruttamishankkeen loppuseminaari 18.9.2013, Kajaani
- Voimaneidot -jatkokoulutus 1.10.2013, Kajaani

6. Tiedottaminen ja raportointi

- Ajankohtaista tiedottamista ryhmistä ja työpajapäivistä hankkeen kotisivuilla.
- Tiedotusvälineisiin tiedotteet kaikista alkavista Vankkurit -ryhmistä ja tiedote Kajaanin Yhteiset nuoret -työryhmästä sekä uusista ryhmistä Suomussalmella ja Sotkamossa
- Sähköpostitiedottaminen verkostolle
- Yhteiset -nuoret työryhmämällin esittely Spartak Kajaani ry:n Respekti -hankkeen päätösseminaarissa marraskuussa 2012
- Tiedotteet Yhteiset nuoret -työryhmistä: <http://maakunta.kainuu.fi/tiedotteet> ja Kuntaliiton Hyvät käytännöt –sivustoilla: <http://www.kunnat.net/fi/palvelualueet/nuoret/kaytannot/>
- Särkyvä mieli -seminaari 18.9.2013. Seminaari oli samalla Tukeva 3-hankkeen loppuseminaari. Seminaarissa tiedotettiin hankkeen päättymisestä.

7. Itsearviointi

TUKEVA 3 -juurruttamishankkeen sisäinen itsearviointi toteutettiin helmikuussa 2013 ja elokuussa 2013. Tupu Holman kehittämä pikaitsearviointi -työkalu oli helppo ja käyttökelpoinen tapa tarkistaa projektin käytännön etenemistä. Työkalu toimi tarkistuslistana, jonka avulla nähtiin, miten projektin eri osa-alueilla tapahtuu muutosta, hyvin toimivia ja parannusta vaativia kohtia. Se oli selkeä käyttää ilman isoja ennakkovalmisteluja tai esiselvityksiä. Arviointi pohjautui toimintasuunnitelman tavoitteisiin ja toimintaympäristön tarkasteluun. Helmikuun ja elokuun arviointiin osallistui hankkeen projektipäällikkö ja projektisihteeri. Kokonaistoimintaa on arvioitu myös päiväkirjojen, pöytäkirjojen, muistioiden, kirjeenvaihdon ja säännöllisen raportoinnin avulla.

Itsearviointin mukaan hankkeessa onnistuttiin selkeiden ja konkreettisten tavoitteiden asettamisessa, jotka oli helppo siirtää toteutusvaiheen prosesseihin. Yhteiset nuoret – työryhmä-työskentelyn, kehittämisverkoston ja Vankkurit vanhempainryhmien kautta toimintaympäristöstä saatiin ajankohtaista tietoa, jota hyödynnettiin juurruttamistyössä. Yhteiset nuoret -työryhmien käynnistyminen myös muilla paikkakunnilla kuin Kajaanissa oli positiivinen ja yllättävä onnistuminen. Kuntien nuorisotoimet sitoutuivat Yhteiset nuoret -työryhmätoiminnan jatkamiseen hankkeen päättymisen jälkeen. Hankkeen ohjausryhmän kokoonpanon onnistuminen näkyi ryhmän aktiivisuudessa sekä osallistumisena toiminnan suunnitteluun. Lisäksi toiminnasta tiedottaminen on ollut säännöllistä ja tarpeenmukaista ja mm. hankkeen järjestämien tapahtumien tiedottaminen eteenpäin oli vahvaa.

Hankkeen aikana haasteeksi nousi mm. oppilashuollon henkilöstön, etenkin aineenopettajien vähäinen osallistumisen toimintaan. Syynä tähän oli Kajaanin koulujen sijaisjärjestelyiden haasteet kevään 2013 aikana. Toimintamallien juurruttamisessa toimintaympäristön ja odotusten sekä muutosten ennakointi oli vaikeaa juurrutustyön läpiviennissä. Vankkurit -vanhempainryhmätoiminta ei juurtunut tavoitteiden mukaisesti. Vastuutahoa toimintamallin jatkumiseksi ei löytynyt hankkeen päättymisen jälkeen.

8. Toimintamallien kuvaaminen Innokylän kehittämisympäristöön

Kainuun osahankkeessa juurrutetut toimintamallit kuvattiin Innokylän kehittämisympäristöön juurruttamishankkeen aikana. Nämä kuvaukset ovat hyödyllisiä toimintamallin laajentamisvaiheessa sekä yleisesti esimerkkeinä muille. Kuitenkin TUKEVA 3 -hankehenkilöstön havainto oli, että Innokylä ei palvellut juurruttamishanketta, johtuen osaksi ohjelman käyttöön annetun perehdytyksen keveydestä ja ajankohdasta. Lisäksi Innokylää ei ehditty käyttää hyväksi juurruttamishankkeen aikana tapahtuneessa juurruttamistyössä. Hankesuunnittelulle ja uusille alkaville hankkeille Innokylän kehittämisympäristö on sen sijaan hyödyllinen. Kattavasti kootut ja hyvin luokitellut toimintamallit antavat ideoita kehittämiseen ja verstasta voi käyttää osallistavaan ideointiin ja suunnitteluun. TUKEVA 3 -juurruttamishankkeiden kuvatut toimintamallit löytyvät osoitteesta <http://www.innokyla.fi>.

Vastuuorganisaation muutoksesta johtuen TUKEVA 3 -juurruttamishankkeen toteuttamisen yhteistyösopimus päivitettiin uuden hallinnoijatahon käytänteiden mukaiseksi yhteistyössä osahanketoimijoiden kanssa.

9. Yhteenveto

Kainuun osahankkeessa jatkettiin Kaste-ohjelman tavoitteiden viitoittamalla tiellä. Nuoren tuen ja hoidon prosessin kehittäminen aloitettiin syksyllä TUKEVA 2 -hankkeessa pikkulapsiperheiden palvelujen kehittämisestä saatuihin kokemuksiin tukeutuen. Nuorten psykososiaalisen tuen hankeosioissa jatkettiin murrosikäisten lasten vanhempien vertaisryhmämallin juurruttamista. Lisäksi hankkeessa tarjottiin yläkoululaisen psykososiaalisen tuen kehittämisverkostolle työpajoja, joissa opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen toimijat saivat uusia menetelmiä koulun arkityöhön.

Yhteiset nuoret -työryhmä jatkoi hyväksi koettuja moniammatillisia tapaamisia, joihin osallistui suuri joukko nuorten parissa toimivia tahoja. Yksi yläkoulu otti haasteekseen oman oppilashuollon sisällön kehittämisen, josta valmistui opinnäytetyö. Kokonaisuutena juurruttamisvaiheen hankekausi oli onnistunut ja juurruttamistyötä tehtiin monipuolisesti. Kehittämistyön tavoitteet koettiin kohderyhmien kannalta tärkeiksi ja hanketyö käytännönläheiseksi ja konkreettiseksi.

Kainuun hanketyön kohdalla juurtumisen haasteet tulivat selkeästi näkyviksi hankkeen aikana. Toimintamallien juurtumista ehkäisee resurssien puute. Kuten jo aiemmin mainittiin, mm. Vankkuri-toiminnan kehittäminen osaksi koulun arkea olisi edellyttänyt uudenlaista ajattelua resurssien suuntaamisessa ja uusien yhteistyökumppaneiden etsimisessä toimintamallin kehittämiselle. Toiminnan vaikuttavuuden tutkiminen vaatii aikaa ja sinnikkyyttä. Vaikuttavuus näkyy vasta vuosien päästä, mikä tekee merkityksen osoittamisesta haasteellista. Resurssien ja toiminnan merkityksen osoittamisen lisäksi esimiesten tuki on juurruttamisen kannalta keskeistä. Erityisesti koulujen ylimmän johdon tulee tukea tarvittavia priorisointeja ja varmistaa riittävät resurssit.

Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalvelujen kehittämisyksikön laatimassa Tukeya 3 -hankkeen arviointiraportissa todetaan, että toimijat ovat sitoutuneet toimintamalleihin. Arviointiryhmissä korostettiin toimintamallien nivoutumista ruohonjuuritason työhön. Tiedon lisääntymisen myötä uusia työmenetelmiä ja -tapoja on otettu käyttöön. Työpajoihin ja tilaisuuksiin on saatu paljon osallistujia, esimerkiksi Kainuun osahankkeessa työpajoihin ja Yhteiset nuoret -työryhmiin on osallistunut yli 500 henkeä vuoden aikana. (Liite 5. Tukeya 3 -hankkeen arviointiraportti).

Juuruttamisen suurin haaste on yleensä toimintamallien merkityksen osoittaminen päättäjille. Vain siten voidaan varmistaa kehittämis- ja juurruttamistoimintaan tarvittavat resurssit. Se on keskeinen edellytys sille, että kehittämishankkeissa testatut uudet toimintamallit saadaan mukaan arkityöhön ja osaksi oppilashuollon ja kuntien nuorisotoimien perustoimintaa.

Kustannusten seuranta

Seuraavassa kustannuserittelyssä on raportoitu Kainuun osahankkeen kustannukset hankeajalta 1.10.2012–31.10.2013 (23.10.2013 tilanne). Kustannuksia raportointijaksolla on kertynyt yhteensä 85.823,14 eur, joista valtionavustuksen osuus on 64.367,36 eur ja kuntarahoitusosuus 9.200,26 eur. Hankkeen suurimmat kustannukset syntyivät henkilöstökuluista, jotka hieman ylittyivät arvioidusta. Sen sijaan palvelujen ostoja jäi käyttämättä, mikä johtui osaksi siitä, ettei kaikkia suunniteltuja tilaisuuksia voitu järjestää osallistujamäärän vähyyden vuoksi. Kokonaisuudessaan osahankkeen kustannukset jäivät noin 14.176,86 euroa suunniteltua pienemmäksi.

**TUKEVA 3 - juurruttamishanke
Kainuun osahanke**

	Budjetti yhteensä	Toteutuma 1.10.2012 - 31.3.2013	Budjettia jäljellä
Henkilöstömenot, joista	57 887	59 550,30	-1 663,30
Projektiin palkattava henkilöstö	57 887	59 550,30	-1 663,30
Palvelujen ostot yhteensä, josta	35 713	20 317,98	15 395,02
Toimisto-, pankki- ja asiantuntijapalv.	11 213	11 271,92	-58,92
Painatukset ja ilmoitukset	3 500	0,00	3 500,00
Majoitus- ja ravitsemuspalvelut	5 500	4 208,28	1 291,72
Matkustus- ja kuljetuspalvelut	10 000	4 837,78	5 162,22
Koulutus- ja kulttuuripalvelut	5 500	0,00	5 500,00
Muut palvelujen ostot	0	0,00	0,00
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	550	360,52	189,48
Vuokrat	5 850	5 566,12	283,88
Investointimenot yhteensä, josta	0	0,00	0,00
Aineettomat hyödykkeet			
Koneet ja kalusto			
Muut investointimenot			
Muut menot		28,22	-28,22
Menot yhteensä	100 000	85 823,14	14 176,86

	Yhteensä	Yhteensä	Jäljellä
STM 75%	75 000	64 367,36	10 632,65
Kuntaosuus Kainuu 25%	25 000	21 455,79	3 544,22
Yhteensä	100 000	85 823,14	14 176,86

Taulukko 1. Kainuun osahankkeen budjetti ja toteutuneet kustannukset hankeajalta

Hyppää Vankkureihin!

Tammikuussa käynnistyy Lyseolla

7 -luokkalaisten vanhempien **Vankkurit** -keskusteluryhmä

Oman lapsen kasvamisessa on tärkeitä etappeja ja ne vaikuttavat koko perheen elämään. Vanhempia mietityttää monet asiat; lapsen kasvaminen, kavereiden vaikutus, keskusteluyhteyden säilyttäminen lapsen kanssa ja vaikeista asioista puhuminen. Vankkurit -ryhmässä jaetaan kokemuksia vanhemman arkipäivästä, mm. kotiintuloajoista, nukkumisesta, nettiajankäytöstä, lapsen harrastuksista, päihteistä, vanhemmuuden iloista ja suruista ym. Keskustelujen aikana vanhemmat jakavat tietoa ja saavat lisäymmärrystä lapsen kasvuun, kehittymiseen ja elämänpiiriin liittyvistä asioista.

Vankkurit kokoontuu kevään aikana kuusi kertaa kahden viikon välein koulun tiloissa. Ohjaajina toimivat Aikku Eskelinen Tukeva 3 -hankkeesta ja Jenni Kinnunen Mannerheimin Lastensuojelu-liiton Kainuun piiristä. Ilmoittaudu ryhmään [ma 14.1. mennessä](#) ja tule jutustelemaan vanhemmuudesta kahvikupposen äärelle. Ilmoittaudu ryhmään ja kysy lisätietoja:

aikku.eskelinen@kainuu.fi tai puh. 044 – 797 0687.

Kokoontumisillat:

- * to 17.1.2013 klo 18 - 19.30
- * to 31.1.2013 -"-
- * to 14.2.2013 -"-
- * to 28.2.2013 -"-
- * to 14.3.2013 -"-
- * ke 27.3.2013 -"-

Hyppää kyytiin...

- jos vanhemmuus tuntuu joskus haastavalta
- jos lapsen käytös mietityttää
- jos haluat vertaisryhmään, josta voit saada iloa ja voimaa vanhemmuuteesi

Vanhempien ajatuksia Vankkurit -ryhmistä:

"Sain tuntemuksen siitä, että haparoinneista huolimatta olen paras vanhempi lapselleni"

"Toisten esimerkit auttoivat ymmärtämään vanhemmuutta paremmin"

"Opin olemaan avoin ja puhumaan asioista niiden oikeilla nimillä"

"Sain paljon voimavaroja" "Opin ajattelemaan vanhemmuuttani eri tavalla, laajemmin"

Yhteiset nuoret -työryhmille suunnattu arviointikysely

Keväällä 2013 Tukeva 3 -hanke toteutti kaikille Yhteiset nuoret -työryhmille suunnatun arviointikyselyn. Työryhmien jäsenet vastasivat Dr. Max Peberdyn kehittämän arviointityökalun avulla ryhmän onnistumista tehtävässään. Arviointikysely koostui kysymyksistä:

- 1) Teimmeko, mitä lupasimme? - toiminnot
- 2) Saimmeko aikaan muutosta? - vaikuttavuus
- 3) Teimmekö oikeita asioita? - strateginen taso

1. Teimmekö mitä lupasimme? Yhteiset nuoret ryhmän alkuperäinen tavoite on ollut koota nuorten parissa työskenteleviä yhteisen tiedon ja kokemusten äärelle ja löytää uusia yhteistyön muotoja. Moniammatillinen ryhmä kokoontuu säännöllisesti ajankohtaisten kysymysten äärelle. Ryhmässä saadaan tietoa muista toimijoista ja tuodaan omaa osaamista muiden käyttöön. Miten onnistuimme tässä?

- *Mielestäni tavoite on saavutettu (tai saavutettavissa). On tosi tärkeää nähdä samojen ongelmien kanssa "painivia" henkilöitä. Helpompi ottaa yhteyttä, kun "naama" on tuttu. Aina vaan ei ole mahdollista osallistua, kun nuo omat työt ovat haittana.*
- *Tietoa tuli lisää eri toimijoiden tekemisistä ja kokemuksista. Verkosto laajeni mukavasti. Tässä ryhmä on onnistunut kiitettävästi*
- *Hyvin. Osallistujia oli paljon ja keskustelu oli vilkasta.*
- *Mielestäni Yhteiset nuoret ryhmä tekee mitä lupaa. On myös kiinni osallistujasta itsestään, mitä hyötyä hän saa tästä ryhmästä.*
- *Yhteiset nuoret on mukavasti toimiva ryhmä. Parasta on ollut muiden kentällä toimivien ammattilaisten näkeminen ja heihin tutustuminen. En osaa sanoa uusien yhteistyömuotojen löytymisestä, onko niitä miten löytynyt, mutta ainakin toisten kentällä toimijoiden tapaaminen paremmin mahdollistaa uusien ideoiden ja yhteistyön kehittymisen.*
- *Kokoontumispaikan vaihtuminen vähän teemankin mukaan on minusta hyvä asia. Samalla voi tutustua niihin paikkoihin ja muodostaa niistä selkeämpi käsitys.*
- *Ryhmä on mielestäni toiminut erittäin aktiivisesti ja innovatiivisesti. Moniammatillisuus on ollut keskiössä eri teemojen kautta. Teemat ovat olleet ajankohtaisia ja kiinnostavia. Rento ilmapiiri keskustelun ja ajatusten vaihtoon näinkin suuressa ryhmässä on ratkaisevan tärkeä, mistä Aikulle kaunis kiitos ☺*
- *Useassa tilanteessa eri foorumeilla olen maininnut tästä ryhmästä*
- *Mielestäni alkuperäinen tavoite on saavutettu. Itselle kokoontumiset ovat mahdollistaneet vapaamuotoisen tutustumisen alan toimijoiden kanssa ja auttanut ratkomaan omassa työssä eteen tulleita ongelmia. Olen saanut luotua kontakteja ja toisaalta itse ehdottamalla käsiteltäviä aiheita olen saanut laajaa näkökulmaa erilaisiin asioihin jotka ovat olleet minulle tärkeitä ja ajankohtaisia.*

Entäpä kokoontumispaikat? Kokoontumisajat? Kerro mielipiteesi.

- *Kokoontumispaikat ovat olleet erinomaisia, on päässyt paikkoihin, joissa ei muuten tulisi käytyä. Perjantai on varmaan suurimmalle osalle ihan hyvä ajankohta, mutta opoilla se ei ole paras mahdollinen. (meillä on omat kokoontumiset perjantaisin)*
- *Kokoontumispaikka on hyvä, kahvijärjestelyt ovat oikein hyvät.*

- *Kokoontumispaikka on mielestäni ollut hyvä ja ajat sopivat. Jatkossa kannatan samaa toimintatapaa.*
- *Kokoontumispaikat ja ajat ovat sopineet itselleni hyvin.*
- *Paikka ollut hyvä ja kokoontumisajat.*
- *Kokoontumispaikkaa voisi vaihdella enemmän, voisi esimerkiksi kokoontua joidenkin toimijoiden luona ja tutustua aina kunkin toimijan tilanteeseen paikan päällä*

2. **Saimmeko aikaan muutosta?**

Tiedon lisääntyminen? Muutos omassa ajattelussa? Vaikutus omaan työhön? Onko ryhmä onnistunut saamaan aikaan muutoksia toimintakentässä? Mistä hyödyt eniten?

- *Tiedon saanti on ollut parasta, vanhan ajattelu on hidasta muuttaa, mutta pikku hiljaa. Kaikkien toimijoiden työstä olisi hyvä tehdä mahdollisimman yksinkertainen käsitekartta tms., josta ilmenisi kuka tekee mitäkin, missä ja minkälaiselle porukalle.*
- *Sain paljon hyödyllistä tietoa, mitä pystyin hyödyntämään työssäni. Lisää yhteistyötahoja.*
- *Tieto on lisääntynyt. Oma ajattelu on laajentunut. Vaikutusta omaan työhön on ollut. Oma tapani työskennellä on sellainen, että itse tapaamisissa olen aktiivinen ja on joitakin soittoja tullut tapaamisten jälkeen ja yhteistyötä on viritelty.*
- *En osaa vastata siihen, onko ryhmä tuonut muutoksia nuorisotyön toimintakenttään. Perinteisiä samalla kaavalla ja viranomaismandaatilla rakennettuja rakenteita olisi syytä ravistella. Ja vuoropuhelua sen ja tämän epävirallisen ei-niin-kovin-tarkkarajaisen ryhmän välillä tulisi lisätä.*
- *Hyötyä itselle eniten: toimijoiden nimet ja naamat tulevat tutuksi, kuulen ja kerron ajankohtaiset asiat eli tiedottamisen kanava molempiin suuntiin on ollut käytössä säännöllisesti.*
- *Tietoa ja osaamista on tullut lisää ja omaa ajattelua on ravisteltu ainakin välillä, jolla on tietysti myös aina yhteys omaan työhön ja työskentelytapaan.*
- *Paras anti on minulle ollut muiden ammattilaisten näkeminen henkilökohtaisesti. On voinut tutustua muihin ja taas muodostaa siten selkeämpää kuvaa itselleen siitä mitä nuorille on olemassa. Paljonhan täällä onkin nuorille tarjottavaa, tukea ja toimintaa. Työntekijänä täytyy vaan pysytellä herkkänä korvana nuoren asioille ja osata miettiä laaja-alaisesti, ja tarkastella tietysti yhdessä nuoren kanssa, että mistä juuri hän hyötyisi, mikä toiminta, tuki, taho antaisi juuri hänelle myönteisen muutoksen mahdollisuuden, arjen sisältöä, omien vahvuuksien löytämistä tai muuten hyväksyvän läsnäolon mahdollisuuden.*
- *Olen saanut paljon uutta ja päivitettyä tietoa nuoren elämään liittyvistä ja vaikuttavista asioista, organisaatioista ja mahdollisuuksista. Koen toiminnan tukevan nuorten hyvinvointia paikallisesti ja arkisesti.*
- *Olen saanut uuden työkalun, jonka avulla voin kartoittaa asioita ja ottaa puheeksi ja näin ratkoa eteen tulevia haasteita. Uskon myös että tiedon lisääntyminen eri toimijoista on lisääntynyt ja se on ollut positiivinen suuntaus. Rennossa ilmapiirissä jokainen saa tuoda omia ajatuksia ja näkemyksiä helposti esille ja näin yhteistyön aloittamiselle on matala kynnyks. Pienessä porukassa myös avun kysyminen on helpompaa.*

3. **Teimmekö oikeita asioita?**

Onko ryhmässä tehty oikeita asioita eli ovatko yhdessä valitut teemat olleet sopivia ja omaan työhön liittyviä? Mitä olisi voinut tehdä toisin? Mitä parannettavaa jäi?

- *Mielestäni ryhmässä käsitellyt aiheet ovat olleet hyviä ja asiantuntijat, jotka ovat olleet alustamassa keskustelua, ovat olleet erinomaisia. Kiitos Aikku ☺*

- *Jatkossa Yhteisillä Nuorilla saisi olla enemmän painoarvoa ja ryhmän olisi saatava äänensä kuuluviin, vaikka julkaisemalla jokin tiedote tai kirjoittamalla paikallislehteen jotain palstaa nuorista, heidän arjesta ja toimijoiden arjesta. Tämä voisi tavoittaa sekä nuoret, vanhemmat, toimijat sekä päättäjät.*
- *Aiheet ja teemat ovat olleet ajankohtaisia.*
- *Joskus luonnollisesti tulee tunne ja ajatus, että aina näitä samoja asioita mietitään, ei jaksaisi. Mutta on hyvä muistaa, että aina voi jotakin uudempaa pilkahdusta ja ajatusta saada vanhoista iänikuisista teemoistakin. Ja yhteiskunta muuttuu nopeasti, työntekijät vaihtuvat, ilmiöt vaihtuvat.*
- *Voisiko jossakin vaiheessa palata johonkin teemaan, esim. nuorten päihdepalveluihin, onko mitään tapahtunut matalan kynnyksen -suunnitelmissa?*
- *Hyviä ja tarpeellisia aiheita on käyty läpi.*
- *Jalkautuminen yhdessä vaikka kadulle esim. koulujen alku -viikonloppuna tms. olisi kiva ollut kokeilla.*
- *Tiedottamisen haaste: miten saadaan tietoa ryhmän olemassa olostu uusille toimijoille. Miten "vanhat toimijat" näkevät ryhmän toimintaan osallistumisen arvon, tuleeko esim. organisaatiosta aina joku kuulolle.*
- *Teemat ovat olleet just oikeita ja akuutteja*
- *Tiedotus toimii, tarjoilu toimii... mitä muuta voipi toivoa?!*

Mitä yllätyksiä koit Yhteisissä nuorissa?

- *Toimijoiden runsaus, kokonaiskuva vaikea hahmottaa; kenelle kuuluu vastuu esim. yhteiskuntatakuun toteutumisessa*
- *Olen ollut alalla vasta vähän aikaa, mutta minua askarruttavat samat kysymykset kuin konkareitakin. Huomasin myös, kuinka me kaikki Yhteisten nuorten osanottajat olemme huolissamme nuorten tilanteesta ja kuinka ainakin itsestäni tuntuu siltä, ettei kunnan päättäjillä ole hajuakaan missä mennään.*
- *Koollekutsujan lempeän jämäkän ja hyvän aktiivinen ote on hienoa ja inspiroivaa. Yhteiset nuoret -ryhmä on ollut selkeä, hyvin organisoitu tapaaminen (vaikka joka kerralla voi olla uusi kokoonpano), myös innostava.*
- *Kiva, kun ryhmä on laajentunut ja se elää koko ajan. Dynaaminen ilmiö.*
- *Osallistujien monipuolisuus ja määrä.*

Mitä muuta haluat sanoa?

- *Nuorten työllistäminen pitää ottaa ykkösasiaksi tulevaisuudessa, nuorille pitää saada työkokemusta, tähän pitää saada yritykset mukaan, siinä riittää tekemistä. Työryhmälle tsemppiä ja jatkuvuutta - ja vetäjälle jaksamista!*
- *Kiitos!*
- *Tällaista ryhmää tarvitaan ja toivottavasti se edelleen jatkaa kokoontumisiaan, vaikka taustalla oleva hanke loppuu.*
- *Hienosti oli koolle saapunut todella laaja-alainen joukko toimijoita, tällaiselle foorumille on tarve.*
- *Kiitos perusteellisesta, innostuneesta ja rennosta asenteesta vaikeassa työtehtävässä!*
- *Hyvin toimivia kokoontumisia olisi jatkettava ja kehitettävä vielä eteenpäin.*

SÄRKYVÄ MIELI -seminaari

**Lasten ja nuorten psyykkinen oireilu –
tietoa ja työkaluja**

**ke 18.9.2013
Kajaanissa**

Kainuun sote

Pohjois-Suomi
Aluehallintovirasto

SÄRKYVÄ MIELI -seminaari

Lasten ja nuorten psyykkinen oireilu – tietoa ja työkaluja

KOHDERYHMÄ

Oppilashuollon, oppilaitosten ja varhaiskasvatuksen henkilöstö sekä lasten ja nuorten kanssa työskentelevä sosiaali- ja terveystoimen henkilöstö

AIKA JA PAIKKA

Koulutuspäivä järjestetään **keskiviikkona 18.9.2013 klo 8.00–16.00**

Kaukametsän kongressi- ja kulttuurikeskuksen Leihusalissa (Koskikatu 2, Kajaani).

OHJELMA

klo 8.00–8.30	Aamukahvi ja ilmoittautuminen
klo 8.30–11.00	Päivän avaaminen, Aikku Eskelinen , projektipäällikkö
klo 8.40–11.00	Oppilashuollon menetelmiä lasten ja nuorten kohtaamiseen – TUKEVA 3 -hankkeen työkaluja arvioitavana
klo 11.00–12.00	Lounas (omakustanteinen)
klo 12.00–14.00	Luento: <i>Särkyvä mieli – lasten ja nuorten psyykkinen oireilu</i>, Raul Soisalo , vaativan erityistason psykoterapeutti, työnohjaaja, pari- ja perheterapeutti, KM, opinto-ohjaaja Ryhmätyöskentelyä asiantuntijaluennon pohjalta – Varhaiskasvatus, alakouluikäiset ja nuoret
klo 14.00–14.30	Kahvitauko
klo 14.30–15.30	Ryhmätöiden purku , ohjaajana Raul Soisalo
klo 15.30–16.00	Draamallinen päätös

SISÄLLÖT

Aamupäivän aikana tutustutaan Tukeva 3 -hankkeen tarjoamiin oppilashuollon työkaluihin, joilla pyritään vahvistamaan yhteisiä toiminta- ja työtapoja lapsia ja nuoria autettaessa.

Esittelyssä mm. Työrauhaa kaikille ja Lapset puheeksi -menetelmät sekä Vankkurit -vanhempainryhmätoiminta, Voimaneidot-malli ja nuorten seksuaalikasvatus.

Iltapäivällä on **Raul Soisalon** luento *Särkyvä mieli*, jonka jälkeen ikäkausi-ryhmittäinen työskentely ja ryhmätöiden purku Raul Soisalon johtamana.

TOTEUTUS

Koulutuksen järjestävät yhteistyössä

- Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
- Tukeva 3 -hanke (Kainuun Sote -kuntayhtymä)
- Kainuun oppilashuollon kehittämisryhmä
- Aikuis- ja täydennyskoulutuspalvelut AIKOPA

Tukeva 3 -hanke tarjoaa aamu- ja iltapäiväkahvit.

KOULUTUKSEN HINTA

Koulutus on osallistujille maksutonta. Sen kustantavat Pohjois-Suomen aluehallintovirasto ja Tukeva 3 -hanke (Kainuun Sote -kuntayhtymä).

LISÄTIEDOT JA ILMOITTAUTUMINEN

Ilmoittaudu Aikku Eskeliselle (aikku.eskelinen@kainuu.fi, 044 797 0687) **pe 6.9.2013 mennessä.**

Ilmoita samalla sitovasti ruokailenko omakustanteisesti päivän aikana sekä erityisruokavaliosi.

Tarjolla Karanka-ravintolassa kalakeitto, kasviskeitto, leivät, juomat + jälkiruoka hintaan 8,90 €.

SÄRKYVÄ MIELI -seminaari

PALAUTEKOOSTE

Lasten ja nuorten psyykkinen oireilu – tietoa ja työkaluja

AIKA JA PAIKKA

ke 18.9.2013 klo 8.00–16.00 Kajaanissa

OHJELMA

klo 8.00–8.30	Aamukahvi ja ilmoittautuminen
klo 8.30–11.00	Päivän avaaminen, Aikku Eskelinen, projektipäällikkö
klo 8.40–11.00	Oppilashuollon menetelmiä lasten ja nuorten kohtaamiseen (työpistetyöskentely)
klo 11.00–12.00	Lounas (omakustanteinen)
klo 12.00–14.00	Särkyvä mieli – lasten ja nuorten psyykkinen oireilu, Raul Soisalo
klo 14.00–14.30	Kahvitauko
klo 14.30–15.30	Ryhmätöiden purku, ohjaajana Raul Soisalo
klo 15.30–16.00	Draamallinen päätös

TOTEUTUS

Koulutuksen järjestivät yhteistyössä

- Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
- Tukeva 3 -hanke (Kainuun Sote -kuntayhtymä)
- Kainuun oppilashuollon kehittämisryhmä
- Aikuis- ja täydennyskoulutuspalvelut AIKOPA

KESKIVOTATAULUKKO

	N=42
Seminaarin sisällöt ja toteutus	4,29
Seminaarin sisältö	4,31
Seminaarin vastaaminen työyhteisöni tarpeisiin	4,02
Kouluttajien osaaminen ja asiantuntijuus	4,57
Seminaarissa käytetyt menetelmät ja työtavat	4,24
Seminaarin käytännönjärjestelyt	4,44
Asiakaspalvelu (mm. ilmoittautuminen, tiedottaminen ja asiakaspalvelu koulutuksessa)	4,74
Koulutustilojen toimivuus ja tarjoilut	4,14
Kokonaisuuden arviointi	4,16
Arviosi omasta osallistumisestasi	3,95
Arviosi koulutuspäivästä kokonaisuutena	4,37
Yhteenveto	4,29

1,00–1,79
 1,80–2,59
 2,60–3,39
 3,40–4,19
 4,20–5,00

AIKOPA

Aikuis- ja täydennyskoulutuspalvelut
Linnankatu 6, PL 51, 87101 KAJAANI

AVOIMET VASTAUKSET

Seminaarin sisältö

Hyvä aikataulu:)

Seminaarin vastaaminen työyhteisöni tarpeisiin

-omiin tarpeisiin ei vastannut

ei kohdistunut mielestäni täysin varhaiskasvatuksen puolelle

Kouluttajien osaaminen ja asiantuntijuus

-luentoa olisi saanut olla enemmän, kun asiantuntijan saa kaukaa

Soisalo on erinomainen työnohjaaja.

Mielellään olisi kuullut enemmänkin.

Raul Soisalo huippu !

Oli hienoa kuunnella nuorten psykoterapeuttia, jolla oli myös uskallausta antaa ohjeita ja neuvoja käytännön arjen tasolla, todellinen ammattilainen

Seminaarissa käytetyt menetelmät ja työtavat

Työtavat olivat hyviä. Asiaa ja asiasta keskustelua, erittäin antoisaa.

Olin kuunnellut mielelläni Raul Soisalon luennoita enemmän.

-ryhmätyöt(sama tila kaikilla,häiritsi puheen sorina vierestä, ei jäänyt aikaa paljon keskustelulle

Asiat jäävät tällä tavalla hyvin mieleen.

Iltapäivän ryhmätyö vähän hajosi.Puhetta ryhmässä oli ok ja sillä sisältöä, mutta tehtävä oli ?. Työpajat oli hyvät. Niissä olisi voinut antaa ryhmäläisten vaihtaa paikkoja loppuun saakka, niin olisi saanut vähän jaloittelua.

Loppukeskustelussa ennen draamallista päätöstä pyöriteltiin vain itsestäänselvyyksiä. Sen anti jäi kapeaksi verrattuna muuhun ohjelmaan.

Koulutustilojen toimivuus ja tarjoilut

tila oli huono, koska keskusteluissa tuleva melu häiritsi kuulemista. Osa asioista jäi kuulematta ryhmissä, koska ei todellakaan voinut kuulla hälystä johtuen.

liian pieni tila ryhmätyöskentelyyn

- ruoka ihan tavallista kotiruokaa ok,

AIKOPA

Aikuis- ja täydennyskoulutuspalvelut
Linnankatu 6, PL 51, 87101 KAJAANI

Hiukan kylmä tila

Ryhmätöitä tehtäessä ääni kaikui tilassa/työskentelyrauha ei ollut paras mahdollinen.

Ikkunat puuttuivat tilasta.

liian pieni tila niin suurelle joukolle

Äänet olivat haaste samatila puheen sorina paljon ääniä samassa tilassa. Loppu draama tiivistelmä olisi minulle riittänyt, nuoren oma kertoma tosi hyvä.

Joissakin kohdassa salia todella kylmä (ilmastointi), saatiin paremmat olotilat iltapäivälle

tila liian kylmä

Arviosi omasta osallistumisestasi

jouduin lähtemään kesken pois

Millaista koulutusta toivoisit lisää päivän teemoihin liittyen?

Yhteistötä Raulin kanssa kannattaa jatkaa. Tuli uusia näkökulmia ja osaisi hyvin sanallistaa psyykkisen puolen problematiikkaa ja asiantuntevasti vastata kysymyksiin.

Lisää asiantuntijaluentoja ja niistä keskustelua tällaisin menetelmin! Antoisaa ja mielenkiintoista. Antaa työlle paljon eväitä.

Raul Soisalon luento päivän teemasta.

Olisi kiva kuulla Tukeva-hankkeen oppilashuoltoon linkittyvistä projekteista, joita on toteutettu muualla Pohjois-Suomessa. Työkalupakki-kirjan perusteella on ollut monta hyvää projektia, ja olisi mielenkiintoista kuulla, miten niitä mahdollisesti saatu projektin jälkeen integroitua peruspalveluihin.

- hyvä luennoitsija(enemmän käytännön ohjeita (toisen on helppo sanoa tehdä niin, mutta todella miten esimerkein)

-päihdepuolen koulutusta (hoitoon ohjaukseen liittyvää ym:ta

Raul Soisalo on niin hyvä työnohjaaja, että kannattaisi käyttää useamminkin.

elämyksellistä, kokemusten vaihtoa

Verkostotyön kehittämistä

Rauli Soisalon luentoja llisää. Hänen näkemyksiään ja ammattitaitoisia ajatuksiaan kuulisi ehdottomasti enemmän.

Tukeva 3:ssa oppilashuollon asioista pyöritetty paljon. Toive saada asiaa eläväksi jokaisessa kunnassa - lieneekö ollut iso ero siinä, missä määrin opetuspuolen väkeä Tukevaan osallistui eri kunnista.

AIKOPA

Aikuis- ja täydennyskoulutuspalvelut
Linnankatu 6, PL 51, 87101 KAJAANI

Psyykkisen hyvinvoinnin tiimoilta ja psyykkisten sairauksien osalta eritoten nuorten ja nuorten aikuisten osalta

Soisalon aiheesta tarkemmin, syvällisemmin ja käytännön työkaluja vielä lisää. Aihe jäi kiinnostamaan, ja Soisalolla oli hyviä näkemyksiä aiheeseen.

Psykoterapiaan liittyviä käytännön opetuksia.

Kaikkiin ryhmiin liittyvää koulutusta esim miten puhua seksuaalisuudesta nuorelle ja vanhemmille.

Nuorten ahdistus/masennus Nuorten päihdehoito -mitä sen pitäisi olla Etsivä nuoristotyö/nuorten työ-koulukyvyttömyys

Lapsen ja nuoren psyykkisiin ongelmiin liittyviä koulutuksia.

Muita kommentteja, terveisiä tai palautetta

Kiitos kun järjestitte!

Kiitos!

Erittäin ilmeikäs ja hyvä luennoitsija. Uskalsi kriittisestikin käsitellä toimintatapoja ym. Arkijärjen ääni kuului.

Koulutus oli sopivan informatiivinen mutta samalla myös keskustelevala. Ilmapiiiri oli rento joka synnytti myös hyvin vapaata keskustelua ja ihmettelyä asian ympärillä. Aamun työpajat olivat sopivan kuormittavia aamuun; ei vaatinut liian aktiivista osallistumista vaan mahdollisti asian pätkäilyn pienessä porukassa ja/tai omissa ajatuksissa, ilman, että tarvitsi tehdä esim. ryhmän omaa tuotosta tai julkilausumaa. Kun aamupäivä ei ollu liian rankka, jäi iltapäivälle vielä puhtia pohtia asioita yhdessä. Erittäin onnistunut ja ennen kaikkea hieman erilainen koulutuspäivä. Kerrankin oikeaa, aktiivista ja aitoa kommunikaatiota eri ammattiryhmien välillä.

Kiitos päivästä.

Pajan vetäjät olivat asiansa takana ja innostuneita. Kaikki tuntui sellaiselta, jota haluaisi omalle alueella ja omille lapsillekin/perheelle.

Kun useita ryhmiä samassa salissa perehtymässä ja puhumassa, äänet toisten porinat häiritsevät keskittymistä!

Soisalo erittäin ammattitaitoinen ja miellyttävä luennoitsija!!!! Kiitokset vielä jälkikäteen tästä.

Asiaa oli aika paljon yhteen päivään; aamupäivän työmuoto oli hyvä, mutta kaikkea ei ehtinyt sisäistää --> olisi voinut käyttää kokonaisen päivän niihin ja Soisalolle erikseen oma päivänsä. Kuitenkin hyvä ja ajatuksia herättävä päivä kaikkiaan!

Monipuolista ja käytännönläheistä matskua laajalti. Kiitos mahdollisuudesta osallistua :) Lisää iholla toimivien ihmisten ja tahojen toimintoja ja koulutuksia, sekä asiantuntijaluentoja. Hyvä Hyvä.. !!!

Kiitos, Aikku, sinulle, työstä tällä saralla!

Kiitos erinomaisesta koulutuksesta!

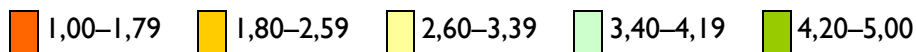
AIKOPA

Aikuis- ja täydennyskoulutuspalvelut
Linnankatu 6, PL 51, 87101 KAJAANI

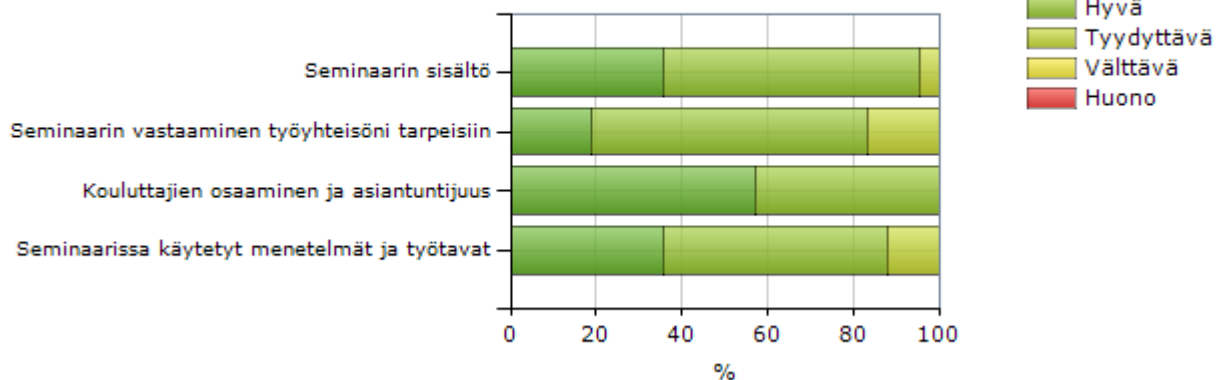
YLEISRAPORTIT

Kuvaajien taustalla yksittäiset kysymykset asteikolla 1 (huono) – 5 (erinomainen).

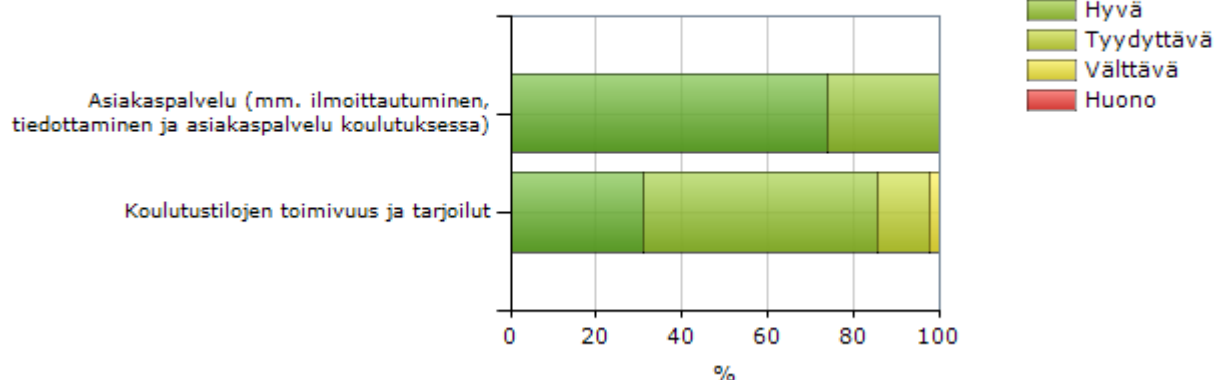
Seminaarin sisällöt ja toteutus

Kaikki vastaajat (N=42)

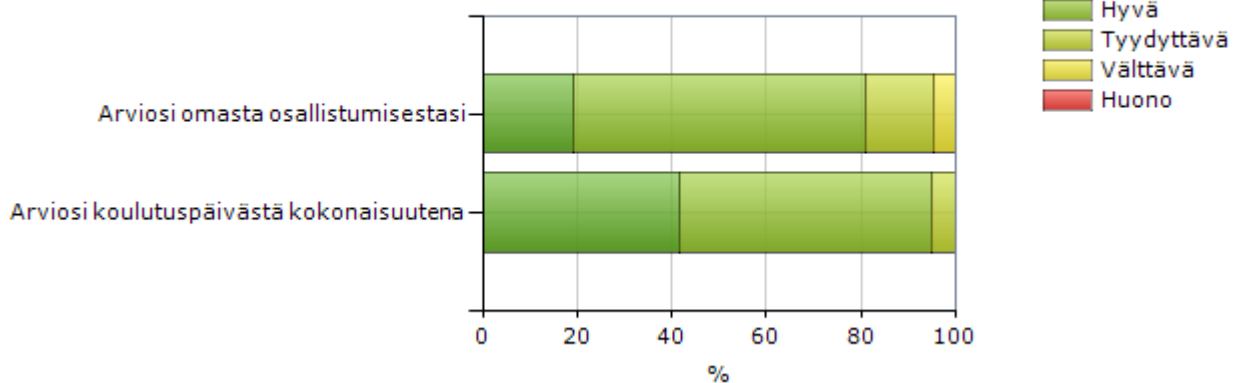
Seminaarin käytännönjärjestelyt

Kaikki vastaajat (N=42)

Kokonaisuuden arviointi

Kaikki vastaajat (N=42)

AIKOPA

Aikuis- ja täydennyskoulutuspalvelut
Linnankatu 6, PL 51, 87101 KAJAANI

Lapsiperheiden hyvinvointihanke

KASTE-ohjelma

3.1.3 Tuetaan lasten ja nuorten kehitystä ja parannetaan palveluja

TUKEVA 3 -juurruttamishanke
1.10.2012 – 31.10.2013

**Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin
tukeminen Pohjois-Suomessa**

Arviointiraportti

**Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalvelut,
Kehittämisyksikkö 8.10.2013**

Sisällys

1. Johdanto	3
2. Arviointialueet.....	3
2.1 Juurruttaa ja levittää osahankealueilla kehitettyjä valikoituja toimintamalleja lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluissa pysyväksi toiminnaksi	3
2.2 Kuvata juurrutettavat toimintamallit Innokylään REA-kehittämisympäristön avulla valtakunnallisesti hyödynnettävään muotoon	5
2.3 Osallistua luomaan jatkumoa valtakunnalliselle lapsiperheiden palvelujen kehittämistyölle siirryttäessä uudelle Kaste-ohjelmakaudelle	5
3 Johtopäätökset.....	6

1. Johdanto

TUKEVA 3 -juurruttamishankkeen arviointi toteutettiin 23.9.2013 yhteistoiminnallisen ryhmämessun muodossa kokopäivätilaisuudessa. Tilaisuudessa kunkin osahankkeen edustajat muodostivat yhden arviointiryhmän. Arviointikohteina olivat TUKEVA 3 -juurruttamishankkeen tavoitteiden ja Kaste-ohjelman päämäärien toteutuminen. Arviointikohteet muokattiin seuraaviksi arviointialueiksi:

1. Juurruttaa ja levittää osahankealueilla kehitettyjä valikoituja toimintamalleja lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluissa pysyväksi toiminnaksi
2. Kuvata juurrutettavat toimintamallit Innokylän kehittämissympäristöön REA-työkalun avulla valtakunnallisesti hyödynnettävään muotoon
3. Osallistua luomaan jatkumoa valtakunnalliselle lapsiperheiden palvelujen kehittämistyölle siirryttäessä uudelle Kaste-ohjelmakaudelle

Arviointialueet konkretisoitiin 4–8 laatuksymyksellä, joihin saatiin osahankeryhmissä jäsenten yksilöpohdinnan ja konsensuskeskustelun tuloksena yhteinen näkemys tavoitteiden toteutumisesta. Sekaryhmissä tapahtuneessa näyttelykävelyssä jaettiin osahankkeiden kesken hyvät käytänteet ja kehittämiskohteet. Arvioinnin lopuksi kerättiin koko hankkeen hyvät käytänteet ja kehittämiskohteet.

Osahankkeiden arviointiryhmät työskentelivät etukäteen valmistetun arviointimateriaalin pohjalta. Arviointivihkossa (ks. liite) olivat arviointikohteiden kysymykset pisteineen (1–5, 1=heikko, 5=erinomainen) ja arvioinnin juoksutus. Ryhmät pisteyttivät kunkin kysymyksen ensin yksilötyöskentelynä. Seuraavaksi pisteet käytiin läpi ryhmässä keskustellen ja laskettiin arviointikohteen kokonaistulos keskiarvona. Yksilötyöskentelyn aikana osallistujat myös kirjasivat hyviä käytänteitä ja kehittämiskohteita. Yhteisen pisteytyksen jälkeen valittiin konsensuskeskustelussa 2–4 hyvää käytännettä ja kehittämiskohdetta. Nämä jaettiin osahankkeiden kesken. Kunkin osahankkeen edustaja esitteli näyttelykävelyssä ryhmänsä työn tuloksen oman osahankkeensa pisteelle tultaessa.

Loppuraportissa, jota tämä arviointiraportti täydentää, tuloksia on kuvattu ja johtopäätöksiä tehty yksittäisistä osahankkeista ja toimintamalleista. Seuraavassa kukin arviointialueen tuloksia tarkastellaan koko TUKEVA 3 -juurruttamishankkeen näkökulmasta. Raportti on kirjattu kerronnallisella menetelmällä. Arvioijien kertomukset on kirjoitettu uudeksi kertomukseksi TUKEVA 3 -juurruttamishankkeen toteutumisesta. Kertomukseen sisältyy esimerkkejä ja viittauksia yksittäisiin osahankkeisiin ja toimintamalleihin. Päätaavoite on kuitenkin kuvata arviointipäivässä kerrotun perusteella, kuinka koko juurruttamishankkeessa on saavutettu asetetut tavoitteet. Raportin loppuun on tiivistetty arvioinnissa esille tulleet näkemykset koko TUKEVA 3 -juurruttamishanketta koskeviksi johtopäätöksiksi.

2. Arviointialueet

2.1 Juurruttaa ja levittää osahankealueilla kehitettyjä valikoituja toimintamalleja lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluissa pysyväksi toiminnaksi

Johdon tuki ja toimintamalleihin sitoutuminen vahvistavat juurtumista. Arvioijien mielestä kuntien johdon on tärkeää olla mukana jo hankkeen suunnitteluvaiheessa. Tämä vahvistaa

kuntajohdon sitoutumista ja lisää valmiutta toimia kehittämistyön eri vaiheissa. Osahankkeissa on haastettu johtoa ja esimiehiä toimintaan mukaan, mutta tässä ei koeta täysin onnistuneen. Kunnissa, joissa johto on sitoutunut, toimintamallit ovat juurtuneet hyvin. Arvioijat toteavat, että jokaisesta kunnasta olisi pitänyt nimetä hankkeen alkuvaiheessa yhdyshenkilö, joka vie tietoa kunnassa päätöksenteon tasolle ja huolehtii, että kuntatoimijat pysyvät ajan tasalla. Myös toimintamallin vieminen kunnan rakenteisiin ja asiakirjoihin varmistaa toimintamallin juurtumista. Esimerkiksi Oulunkaaren Vanhempainkoulu on kirjattu kuntien ja kuntayhtymän järjestämissopimukseen. Yksittäisen projektipäällikön on haasteellista onnistua yhteydenpidossa usean kunnan toimijoiden kanssa. Ohjausryhmää on voitu hyödyntää hankkeen aikana. Ohjausryhmä on ollut aktiivinen, ja sen työ on tukenut juurruttamista. Ohjausryhmän kautta ei kuitenkaan ole saatu tarpeeksi tietoa kuntiin.

Verkostojen ja kumppanuuksien syntyminen on edistänyt TUKEVA-toimintaa. Arviointiryhmissä korostettiin kumppanuuksien syntymistä ja moniammatillista yhteistyötä. Yhteistyö moniammatillisten ja monitoimijaisien julkisen puolen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on vahvistanut toimintamallien juurtumista. Useimmissa hankkeissa on tehty yhteistyötä järjestöjen kanssa. Todetaan kuitenkin, että järjestöyhteistyötä tulee jatkossa kehittää ja tehdä näkyvämmäksi.

Huolellinen toiminnan ja resurssin käytön suunnittelu edistää toimintamallien toteutusta. Arvioinneissa korostui suunnittelun merkitys. Todettiin, että selkeä aikataulutus, vastuunkantajien nimeäminen ja resurssin käytön suunnittelu ovat tärkeitä. Arvokkaita ovat nimetyt kunnan vastuuhenkilöt, jotka juurruttavat menetelmää ja perehdyttävät toimijoita. Kuntien vastuuhenkilöiltä odotetaan aktiivista toimintaa tiedon levittämisessä ja toimintamallien jalkauttamisessa. Annetut resurssit on käytetty huolellisesti, ja toiminta on tehostunut loppua kohden. Hankeresurssissa olevat rajoitteet, kuten sijaisuuspykälä, ovat kuitenkin vaikuttaneet osaltaan siihen, ketkä ovat päässeet irtaantumaan koulutuksiin ja työpajoihin esimerkiksi opetustyöstä. Hankeorganisaation tuki ja yhteinen koordinaatio arvioitiin ensiarvoisen tärkeiksi toimintamallien juurruttamisessa. Arviointiryhmissä todettiin, että jatkossa tarvitaan lisää hankeresurssia koko hankkeen koordinoimiseen ja toimintamallien toteuttamiseen.

Toimijat ovat sitoutuneet toimintamalleihin. Arviointiryhmissä korostettiin toimintamallien nivoutumista ruohonjuuritason työhön. Tiedon lisääntymisen myötä uusia työmenetelmiä ja -tapoja on otettu käyttöön. Työpajoihin ja tilaisuuksiin on saatu paljon osallistujia. Esimerkiksi Kainuun osahankkeessa työpajoihin ja Yhteiset nuoret -työryhmiin on osallistunut yli 500 henkeä vuoden aikana. Uusia työmuotoja on juurrutettu peruskoulutuksilla ja kouluttajakoulutuksilla sekä pyritty levittämään myös muihin kuntiin verkostojen tapaamisissa. Toimintamallien systemaattinen kuvaaminen on edistänyt toimintamallien käyttöön ottoa. Toisaalta todettiin, että kokonaisuus on välillä tuntunut sirpaleiselta ja lopulta jokainen kunta on itsenäisesti päättänyt toiminnastaan. Yhteistyö toimijoiden välillä on kuitenkin lisääntynyt merkittäväksi.

Tiedottaminen on vahvistanut juurruttamista. Arviointiryhmät korostivat monipuolisen tiedottamisen merkitystä. Erityisesti tuotiin esiin onnistunutta sisäistä tiedottamista. Muistiot ja pöytäkirjat on saatettu tiedoksi. Kotisivut, sähköposti ja Tukeya tutuksi -tietopankki ovat toimineet hyvin. Toimintamallien markkinoinnissa on käytetty myös tiedotteita, kuten Kainuun osahankkeen Vanhempainvankkureissa. Tiedottamiseen on osallistunut muitakin toimijoita projektipäällikön lisäksi. Yksittäisissä toimintamalleissa olisi voinut haastaa enemmän ulkoisesti, ja mallinnuksia olisi voinut pitää enemmän esillä. Toimintamalleista on tiedotettu laajasti julkisilla nettisivuilla ja lehdissä sekä esitelty lautakunnissa, kunnanhallituksissa ja valtuustoseminaareissa. Tiedottamista pitää kehittää jatkuvasti kohderyhmien tavoittamiseksi. Sosiaalinen media avaa uusia reittejä.

Juurtuminen vie aikaa. Tukeya 3 -hankkeen toimintamallien juurruttamiseen varattiin aikaa noin vuosi. Verkostot ovat muodostuneet, ja uusia työmenetelmiä ja -tapoja on otettu käyttöön kentällä. Kokonaisuudessaan toiminta on ollut käytännönläheistä ja tukenut perustyöntekijöitä. Juurrutettavina on kuitenkin ollut liian monta toimintamallia. Vuosi oli lyhyt aika, koska

toimintamalleissa on ollut mukana useita erilaisia ja erikokoisia kuntia. Aikaa on ollut yksinkertaisesti liian vähän.

2.2 Kuvata juurrutettavat toimintamallit Innokylään REA-kehittämisympäristön avulla valtakunnallisesti hyödynnettävään muotoon

Arviointiryhmien näkemykset Innokylän ja REA-toimintaympäristön hyödyntämisestä juurruttamistyössä vaihtelivat hanketyöntekijöiden ja kunnan toimijoiden välillä. Kuntatyöntekijät kokivat Innokylän irralliseksi alustan keskeneräisyyden ja vähäisen perehdyttämisen vuoksi. Alustaa pidettiin kankeana ja vaikeana käyttää. Innokylä ja REA ovat tuttuja lähinnä projektipääliköille ja hanketyössä tiiviisti mukana oleville saadun koulutuksen myötä. Koulutusta on järjestetty hanketoimijoille hankekoordinaation kautta tarpeiden mukaan. Kunnan työntekijät olisivat tarvinneet lisää koulutusta. Myös ohjausryhmälle olisi ollut hyvä avata Innokylää. Tiedotusta arvioitiin yleensä vähäiseksi, minkä vuoksi kehittämisympäristöä ei ole pidetty tärkeänä. Yhtenä helppona keinona levittämässä ehdotettiin Innokylän www-linkin lisäämistä sähköpostin allekirjoitusosioon. Arvioijat nostivat esiin toimijoiden oman vastuun perehtyä asioihin.

Hanketyöntekijät taas pitivät Innokylää helppona toimintaympäristönä ja toimintamallien kuvaamista onnistuneena. Alustalla on erikseen paikka projektin ja toimintamallien kuvaamiselle. Esimerkiksi Kainuun ja Oulun seudun kuntien osahankkeiden tuloksia on kuvattu Innokylään. Ulkopuolisen silmin hanketyö voi näyttää sirpaleiselta. Innokylän alusta voi toimia kokoavana tekijänä ja kehittämistyön jatkuvuuden lisääjänä. Innokylä on antanut uusia työvälineitä, tapoja ja ajatuksia. Materiaalista voi etsiä jo valmiiksi kehitettyjä toimintamalleja ja jalostaa niitä omassa työssään. Varsinkin alkaville hankkeille dokumentointi tarjoaa hyvää pohjamateriaalia.

Osahankkeissa on dokumentoitu monipuolisesti. Lapin osahankkeen edustajat pitivät tärkeänä Tukeva-työkalupakin kuvauksia. Oulunkaaren alueella on pidetty tarkoituksenmukaisena kirjata asiat oma-hoitoalustaan, johon myös asiakkaat pääsevät. Oma-hoitoon on tulossa uusia osioita, kuten sähköinen työvihko vanhemmille sekä vanhemmuuden ja parisuhteen osio. Vanhempainkoulun dokumentointi on tapahtunut sähköisesti järjestetyllä puolivälin arvioinnilla ja paperikyselynä tehtynä loppuarviointina. Yleensä todettiin, että dokumentointi on ollut selkeää, ja sitä on ollut riittävästi.

Arviointiryhmiä pohdittiin alueellisen koordinaation toteutuminen ja Innokylän tunnetuksi tekeminen hankkeen päätyttyä. Uusille hankkeille Innokylän Verstaas-työkalu on käyttökelpoinen. Todettiin, ettei koko projektin kuvaamisesta alun perin sovittu yhteisesti. Mietittiin myös, kenen vastuulla Innokylän tunnetuksi tekeminen on. Hyviin käytänteihin tutustuminen vaatii aikaa, jota perustöiden tekijöillä ei ole. Riittävän laajan koulutuksen järjestäminen ei myöskään ole ollut mahdollista resurssipulan vuoksi. Innokylän ja REA-toimintaympäristön tarjoamia mahdollisuuksia voidaan hyödyntää laajemmin. Arviointiryhmissä toivotaan, että Terveystieteiden- ja hyvinvoinnin laitos, Sosiaali- ja terveysministeriö ja Kuntaliitto jatkavat Innokylän kehittämistä ketterämmäksi.

2.3 Osallistua luomaan jatkumoa valtakunnalliselle lapsiperheiden palvelujen kehittämistyölle siirryttäessä uudelle Kaste-ohjelmakaudelle

Viimeisenä arviointitehtävänä pohdittiin jatkumoa uuteen Kaste-ohjelmakauteen. Todettiin, että kansallisen Lasten Kaste -ohjelman tavoitteet ovat olleet perustana ja ohjaavana tekijänä taustalla koko ajan. Jatkumoa on pohdittu yhteisesti ja mietitty, mitä viedään seuraavalle Kaste-ohjelmakaudelle. Osahankkeiden toimijat ovat myös olleet suunnittelemassa uutta hanketta.

TUKEVA 3 -juurruttamishankkeessa on tehty vaikuttavuuden arviointia säännöllisesti eri toimijoiden tasolla. Nämä arvioinnit luovat pohjaa uudelle Kaste-ohjelmakaudelle. Vaikuttavuutta on arvioitu asiakaskyselyillä ja erilaisilla palautemenetelmillä. Toiminnassa on hyödynnetty itsearviointia, työryhmien arviointia, asiakasryhmien arviointia ja käyty tuki- ja ohjausryhmässä

palauttekeskustelua toimintamallien toteutuksesta. Hankkeen aikana on tehty muun muassa webropol-kysely menetelmien juurtumisesta ja käytön esteistä. Arvioituja asioita on kirjattu EURA-asiointijärjestelmään. Jonkin verran on kirjattu ylös myös suoria palautteita lapsilta, nuorilta ja vanhemmilta. Hankkeen loppuvaiheessa todettiin, että palveluvalikoiman lisääntyessä vaikuttavuus kasvaa sen mukana.

Kaste-ohjelman linjaukset ovat näkyneet TUKEVA-hankkeen tavoitteissa ja toteutuneet hyvänä arjen toimintana. Ennalta ehkäisevän ja varhaisen tuen toimintamallit sekä erityispalveluiden jalkautuminen ovat hyviä esimerkkejä tästä. Tavoitteet ovat tukeneet myös uusien palveluiden vakiintumista arkitoiminnoiksi.

Pohjois-Suomen Kaste-toimijoille on järjestetty yhteisiä tapaamisia 1–2 kertaa vuodessa. Hankevastaavilla on ollut Pohjois-Suomessa tapaamisia. Hankkeessa on kartoitettu, mitä kehittämistarpeita alueella on. Mukaan on kutsuttu myös alueen kolmannen sektorin toimijoita. Kaste-hankkeiden yhteiset kehittämispäivät ja hankkeen sisäiset työkokoukset ovat voimaannuttaneet ja lisänneet hanketoimijoiden työhyvinvointia. Pohjois-Suomen Lasten Kaste -päivät ovat tuoneet jämäkkyyttä toimintaan ja vahvistaneet uskoa yhteiseen asiaan.

Hankkeen puolesta hyvinvointi on otettu huomioon. Työhyvinvointiohjelmaa on työstetty ja työnohjausta saatu. Kaikissa emo-organisaatioissa ei aina ole tunnistettu, kenen pitäisi ottaa vastuu hankkeesta. Hankkeen koordinointi on kuitenkin vienyt toimintaa eteenpäin ja uusia linjoja on etsitty jatkuvasti. Osahankkeen taustaorganisaatiolta on saatu myös tukea. Työhyvinvointiin on kuitenkin kiinnitettävä seuraavassa Kaste-ohjelmassa vielä enemmän huomiota.

Kaste-ohjelma on vieras kentän toimijoille, vaikkakin käsitystä hankkeen olemassaolosta on. Uudelle kaudelle siirryttäessä tarvitaan lisäinformaatiota myös kentän työntekijöille. Uudelle kaudelle siirryttäessä mietitään myös, kuuluuko kentän ääni kehittämistyön jatkuvuuden suunnittelussa ja priorisoinnissa. Ennalta ehkäisevään toimintaan perustuvien palveluiden tulokset eivät ole vielä todennettavissa.

3 Johtopäätökset

Yhteistoiminnallinen ryhmämessu tarjosi hanke- ja perustyöntekijöille moniäänisen foorumin Tukeya 3 -juurruttamishankkeen arviointiin. Yhteistoiminnallisen käsittelyn kautta kaikkien osahankkeiden toimijat pääsivät jakamaan onnistumisia ja haasteita kaikkien neljän osahankkeen toimijoiden kanssa. Seuraavat arviointitilaisuudesta tehdyt johtopäätökset voivat toimia evästyksenä uudelle Kaste-ohjelmakaudelle siirryttäessä.

Tukeya 3 -juurruttamishankkeessa on onnistuttu viemään valitut toimintamallit ruohonjuuritason työhön. On otettu käyttöön uusia työmenetelmiä ja -tapoja, luotu moniammatillisia ja monitoimijaisia julkisen puolen ja kolmannen sektorin yhteistyöverkostoja. Juurtuminen on perustunut työntekijöiden vahvaan sitoutumiseen.

Juurtumista on vahvistanut osahankkeen tarjoama tuki. Monipuolinen, systemaattinen tiedottaminen on ollut tärkeää usean kunnan muodostamisissa hankekokonaisuuksissa. Myös erilaiset perehdytys- ja tiedottamissuunnitelmat ovat helpottaneet toimintamallien juurtumista.

Johdon ja esimiesten sitoutuminen on ollut heikkoa. On tärkeää nimetä hankekunnista toiminnan alussa yhdyshenkilöt, jotka vievät tietoa kunnassa päätöksenteon tasolle ja asiakirjoihin ja huolehtivat, että kuntatoimijat pysyvät ajan tasalla.

Johdon lisäksi on tärkeää perehdyttää toiminnan aluksi ne, joiden vastuulle toimintamallien juurtuminen jää hankkeen päätyttyä. Kuntatoimijoille tulee tarjota yhtäläinen mahdollisuus

osallistua koulutuksiin, tapaamisiin ja perehdytyksiin. Resursoinnissa on hyvä kiinnittää huomiota tasapuolisuuteen.

Innokylää ja REA-kehittämisympäristöä olisi voitu hyödyntää tehokkaammin kehittämistyössä. Hanketyöntekijöillä on ollut mahdollisuus perehtyä Innokylään ja dokumentoida kehittämistyötä alustalle. Kunnan työntekijät olisivat tarvinneet koulutusta kehittämisympäristön käytöstä. Koska Innokylä-osaaminen on keskittynyt hanketyöntekijöille, kehittämisympäristön käytön jatkuvuutta ei voida taata hankkeen päätyttyä.

Hankeresurssi tulee aina olemaan riittämätön laajojen koulutusten järjestämiseen. On tärkeää, että hankesuunnitelmaan kirjataan myös koulutus- ja perehdyttämisvastuut ja koulutetaan kuntapuolelta avainhenkilöt, jotka vastaavat Innokylän tapaisten toimintojen jatkumisesta hankkeen päätyttyä.

Hyvä hankekoordinaation on vienyt toimintoja suunnitelmallisesti eteenpäin. Uusia linjoja on etsitty jatkuvasti. Sekä hanketyöntekijöiden että kuntapuolen toimijoiden työhyvinvointiin on kiinnitetty huomiota. Yhteisillä tapaamisilla ja seminaaripäivillä on vahvistettu käsitystä yhteisestä kehittämisen suunnasta.

TUKEVA 3 -juurruttamishankkeesta on kerätty monipuolisin arviointimenetelmin tietoa, joka luo pohjaa uudelle Kaste-ohjelmakaudelle. Arviointitieto on tärkeää kerätä Innokylän kehittämisympäristöön yhteiseksi hankemuistiksi, joka palvelee tulevaa kehittämistä myös kansallisella tasolla.

KAINUUN SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON KUNTAYHTYMÄ

JULKAISULUETTELO

Sarja A: virallisesti hyväksytyt julkaisut

Sarja B: selvitykset ja tutkimukset

Sarja C: hallinnolliset asiakirjat

Sarja D: monistesarja

=====

Sarja A

Sarja B

B:1 Vammaispalveluhankkeen Kainuun
osahankkeen loppuraportti

B:2 Tukeva 3 – juurruttamishanke
Lasten, nuorten ja lapsiperheiden
hyvinvoinnin tukeminen Pohjois-Suomessa
Kainuun osahanke
Loppuraportti 1.10.2012–31.10.2013

Sarja C

C:1 Talousarvio 2013 ja taloussuunnitelma
2014–2016

C:2 Vuosikertomus 2012 Kainuun maakunta -
kuntayhtymä

Sarja D

D:1 Tieto toiminnaksi – hankkeen raportti
Lapsiperheiden ja nuorten
päihdepalvelujen
kehittämislinjauksia – Tietoa päihteistä ja
päihdepalvelujen tarpeesta Kainuussa

Kainuun sote

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä
PL 400
87070 Kainuu
Puh. vaihde 08 61 561
S-posti kirjaamo@kainuu.fi